

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

Teorie zajišťování – případová studie Filipín a Thajska

Bc. Tereza Rábová

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Mezinárodní vztahy

Diplomová práce

Teorie zajišťování – případová studie Filipín a Thajska

Bc. Tereza Rábová

Vedoucí práce:

PhDr. Pavel Hlaváček, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem práci napsala samostatně a použila jen uvedených pramenů
a literatury.

Plzeň, duben 2018

.....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce PhDr. Pavlu Hlaváčkovi, Ph.D. za odborné rady, připomínky a čas, který mi při zpracování této práce věnoval.

OBSAH

1	ÚVOD	7
2	TEORETICKÁ ČÁST	11
2.1	PŮVOD TEORIE ZAJIŠŤOVÁNÍ	11
2.2	TEORIE ZAJIŠŤOVÁNÍ DLE EVELYN GOH	12
2.3	TEORIE ZAJIŠŤOVÁNÍ DLE CHENG-CHWEE KUIKA	15
2.4	TEORIE ZAJIŠŤOVÁNÍ DLE BROCKA TESSMANA A WOJTKA WOLFEHO	19
2.5	VÝBĚR DEFINIČNÍCH ZNAKŮ TEORIE ZAJIŠŤOVÁNÍ	23
3	PRAKTICKÁ ČÁST	28
3.1	PROMĚNA REGIONU JIHOVÝCHODNÍ A VÝCHODNÍ ASIE PO STUDENÉ VÁLCE	28
3.1.1	<i>Mocenský vzestup Číny</i>	28
3.1.2	<i>Postavení malých států jihovýchodní Asie</i>	29
3.2	PŘÍPADOVÁ STUDIE FILIPÍN	31
3.2.1	<i>Období od konce studené války do roku 2000</i>	32
3.2.1.1	Politika angažování ve vztahu s Čínou	32
3.2.1.2	Nepřímé/měkké vyvažování s USA	34
3.2.1.3	Zasíťování ostatních aktérů	36
3.2.2	<i>Období od roku 2000 do roku 2010</i>	37
3.2.2.1	Politika angažování ve vztahu s Čínou	37
3.2.2.2	Nepřímé/měkké vyvažování s USA	39
3.2.2.3	Zasíťování ostatních aktérů	42
3.2.3	<i>Období od roku 2010 do současnosti</i>	44
3.2.3.1	Politika angažování ve vztahu s Čínou	44

3.2.3.2	Nepřímé/měkké vyvažování s USA	46
3.2.3.3	Zasíťování ostatních aktérů.....	47
3.3	PŘÍPADOVÁ STUDIE THAJSKA.....	49
3.3.1	<i>Období od konce studené války do roku 2000</i>	50
3.3.1.1	Politika angažování ve vztahu s Čínou	50
3.3.1.2	Nepřímé/měkké vyvažování s USA	51
3.3.1.3	Zasíťování ostatních aktérů.....	53
3.3.2	<i>Období od roku 2000 do roku 2010</i>	53
3.3.2.1	Politika angažování ve vztahu s Čínou	53
3.3.2.2	Nepřímé/měkké vyvažování s USA	55
3.3.2.3	Zasíťování ostatních aktérů.....	58
3.3.3	<i>Období od roku 2010 do současnosti</i>	59
3.3.3.1	Politika angažování ve vztahu s Čínou	59
3.3.3.2	Nepřímé/měkké vyvažování s USA	62
3.3.3.3	Zasíťování ostatních aktérů.....	64
4	ZÁVĚR	66
5	SEZNAM ZDROJŮ	70
6	RESUMÉ	86

1 ÚVOD

Teorie zajišťování je téma, kterému se věnuje celá řada zahraničních autorů, avšak jednotné vymezení pojmu hedging (zajišťování) neexistuje. Každý autor si určuje vlastní koncepty a jeden od druhého se v jistých pohledech liší. V této práci představím některé z teoretiků a budu se snažit najít takovou teorii, která dle mého názoru bude nejvíce korespondovat s cílem této práce.

Hedging je původně čistě ekonomický koncept, který byl přenesen na půdu mezinárodních vztahů v 90. letech 20. století. Cílem je minimalizovat ztráty, které vznikly v důsledku rizikových investic (Gupta 2017: 196). Na poli mezinárodních vztahů ho chápeme jako snahu států zajistit/pojistit se vůči rizikům, které vyplývají z měnícího se mezinárodního uspořádání. Nejprve teoreticky vymezím pojem zajišťování (hedging), který v oboru mezinárodních vztahů chápeme jako sérii strategií, jejichž cílem je vyhnout se situaci, ve které by stát byl donucen vybrat si mezi takovými alternativy, jako je čisté vyvažování (pure balancing), ustupování (bandwagoning) nebo neutralitou. Ty státy, které se snaží „zajistit“, se snaží nepřiklánět ani na jednu stranu. Svou zahraniční politiku realizují mezi vyvažováním a ustupováním (Goh 2006: nestránkováno).

V této práci se budu zaměřovat na oblast jihovýchodní Asie. V tomto regionu se v posledních třiceti letech hluboce projevuje mocenský vzestup Číny. Ten je mnohými státy vnímán s obavami. Rychlý ekonomický vývoj a rostoucí mocenské aspirace Čínské lidové republiky státy jihovýchodní Asie vidí jako ohrožení jejich vlastní státní suverenity. Z toho důvodu většina států tohoto regionu vítá americkou přítomnost, neboť ji vnímají jako nutnou protiváhu čínské rozpínivosti. Zajišťující se státy se snaží držet mimo konflikt těchto dvou velmocí, protože se nechtějí jednoznačně přiklonit ani na jednu stranu. Ačkoliv většina států ASEAN americkou přítomnost vítá, jejich ekonomiky jsou stále více závislé na Číně.

Cílem této práce je představit teoretický koncept zajišťování na příkladu zahraničně-politické strategie Filipín a Thajska. Práce bude časově omezena na období po studené válce a mé zkoumání bude pokračovat až do současnosti. Po studené válce došlo v mezinárodním systému k mnoha změnám. Ze systémového hlediska ale dominují dvě: mocenský vzestup Čínské lidové republiky a současně snaha Spojených států amerických zachovat si v témže regionu svou přítomnost a převahu. Toto jsou dva fenomény, se kterými se musí menší státy vypořádat. V této práci hodlám analyzovat, jakým způsobem strategie zajišťování Filipín a Thajska ovlivňuje vazby těchto dvou zemí na Spojené státy americké a Čínskou lidovou republiku. Mým cílem je ukázat, jak se vztahy těchto aktérů proměňovaly od konce studené války do současnosti a jaké zahraničně-politické kroky vlády v Manile a Bangkoku uskutečňovaly, aby si v rychle se měnícím prostředí jihovýchodní Asie zajistily co největší míru autonomie rozhodování.

Existuje mnoho teoretických konceptů, které se zabývají teorií zajišťování, avšak často se mezi sebou výrazně odlišují. Budu se věnovat tomu, co zajišťování je a co už není a pokusím se najít tu nejlepší možnou teorii, která bude nejvíce sedět na malé státy jihovýchodní Asie. V evropském prostředí je toto téma jen velmi málo známé a na české texty, zabývající se teorií zajišťování narazíte jen zřídka. Pro tuto práci jsem vybrala trojici autorů. Evelyn Goh patří mezi nejvíce citované autorky v souvislosti s teorií zajišťování, Cheng-Chwee Kuik je dle mého názoru autor, který popisuje tuto teorii nejkomplexněji a dvojici autorů Tessman a Wolfe jsem vybrala především kvůli strategickým prvkům, které této teorii přidávají.

Prvním autorem, respektive autorkou, ze které budu v této práci čerpat je australská profesorka Evelyn Goh, podle které musí teorie zajišťování obsahovat tři prvky, a to sice nepřímé vyvažování (soft/indirect balancing), angažovanost (engagement) a vtahování (enmeshment). Dle Goh státy uplatňují

zajišťování, pokud nemají dostatečné kapacity vyvažovat hegemonu v regionu. Dle Goh je strategie zajišťování pouze záležitostí menších a slabších států v regionu jihovýchodní Asie (Goh 2006: nestránkováno).

Dalším autorem, kterým se budu zabývat je malajský autor Cheng-Chwee Kuik, který ve své teorii tvrdí, že státy používají strategii zajišťování k tomu, aby dosáhly maximalizace svých zisků a minimalizovaly své možné ztráty. Zajištění je strategický akt, kterým se snaží dosáhnout toho nejlepšího a připravit se na nejhorší (Kuik 2016b: 5).

Mezi autory, kteří hovoří o strategickém zajišťování, patří Brock Tessman a Wojtek Wolfe. Strategické zajišťování popisují jako typ chování, které pomáhá státům vyrovnávat se s určitými druhy nejistot. Konkrétně strategické zajišťovací chování má sloužit jako druh tzv. pojistné smlouvy, která chrání vůči negativním možnostem, které by mohly nastat (Tessman – Wolfe 2011: 216, 219).

Tato diplomová práce bude koncipována jako případová studie malého rozsahu. Zaměřím se pouze na dva státy jihovýchodní Asie. Vybrala jsem jednu ostrovní a jednu pevninskou zemi – Filipíny a Thajsko. Tyto dvě země jsem vybrala, protože nejsou považovány za typické zajišťující se státy. Oba tyto státy jsou tradičními spojenci USA. Jelikož budu analyzovat dvě odlišné země, bude se jednat i o dva odlišné případy. Díky poloze Filipín lze předpokládat, že budou mít více možností, jak se zajišťovat než pevninské Thajsko. Budu se zabývat obdobím od konce studené války až do současnosti a rozdělím zkoumané období do tří větších etap. První etapa bude začínat koncem studené války a skončí rokem 2000. Následující období bude od roku 2000 do roku 2010 a poslední období bude od roku 2010 do současnosti. V jednotlivých časových obdobích budu zkoumat, jak se měnilo postavení těchto malých států jihovýchodní Asie vůči dvěma světovým mocnostem v regionu.

Data k této práci budu získávat pomocí analýzy zahraniční politiky Filipín a Thajska. Budu se zabývat jejich zahraniční politikou a tím, jakým způsobem

se vyvíjely vztahy těchto zemí vůči Spojeným státům a Čínské lidové republice. Čerpat budu především ze zahraničních zdrojů, jelikož se teorie zajišťování v českém prostředí vyskytuje především v ekonomickém kontextu. Ke zkoumání zahraničně-politických kroků jednotlivých vlád budu používat oficiální dokumenty, publikace, odborné články a časopisy.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Původ teorie zajišťování

V ekonomických teoriích je tento pojem dobře známý a zajišťování je v širším smyslu chápáno jako akt ochrany před budoucí ztrátou. Konkrétněji v kontextu obchodních transakcí je chápáno jako snaha co nejvíce snížit riziko na trhu (Gupta 2017: 196). Pokud se pro tuto strategii rozhodneme, pojišťujeme se tak vůči negativním událostem, které mohou nastat. Snížení rizika ale bude vždy znamenat i snížení potenciálních zisků. Zajištění tedy slouží k tomu, aby jednotlivec, firma, případně stát prosperoval, ale snížil tak potenciální ztráty (Investopedia 2017). Je to investice, která chrání naše finance před rizikovou situací a je prováděna s cílem minimalizovat šanci, že náš majetek ztratí hodnotu. Amadeo to porovnává s pojištěním domova (Amadeo 2017).

Zajištění, jak je obecně definováno, je akt pojištění se proti riziku ztráty tím, že transakce na druhé straně je udělána tak, aby zhruba kompenzovala možné ztráty na straně první. Jedná se o běžné chování v různých sférách lidského života. Klasicky je tento pojem spojován s gamblery, kteří udělají více sázek najednou, a tím tak zabrání riziku úplné ztráty. Jedná se o běžnou praxi v oblasti zemědělství, obchodu, financí, jazyka i politiky. Čím vyšší je nejistota, tím je vyšší pravděpodobnost, že se daný aktér zajistí (Kuik – Rozman 2015: 2–3). V posledních letech, především v souvislosti s koncem studené války se toto téma dostává i do teorií mezinárodních vztahů (Fiori – Passeri 2013: 8).

Teorie mezinárodních vztahů se zaměřovala především na dvě široká státní chování. Jednalo se o politiku vyvažování (balancing) a následování (bandwagoning). Autoři do těchto tradičních realistických teorií přináší novou teorii, kde zdůrazňují, že státy mohou svou politiku koordinovat tak, aby jejich cílem bylo maximalizovat své přínosy. Teorie začíná být v literatuře známá pod pojmem zajišťování, což můžeme obecně chápat jako snahu držet si střední

pozici mezi dvěma státy, které mezi sebou soupeří o mocenskou převahu. Teorie zajišťování začala být stále více diskutována a postupně se ukotvila v teoriích mezinárodních vztahů (Fiori – Passeri 2013: 8).

Zajišťování se stalo neologismem v americkém diskurzu, jedná se zejména o strategii vůči Číně (Goh 2006: nestránkováno). První oficiální zmínku o teorii zajišťování nalezneme v Národní bezpečnostní strategii USA z roku 2006 (Fiori – Passeri 2013: 8). V této strategii je uvedeno, že Spojené státy „*usilují o povzbuzení Číny k tomu, aby vykonala správné strategické rozhodnutí pro své občany, zatímco se USA budou zajišťovat vůči dalším možnostem*“ (United States 2006: 42). Snahou Spojených států není diktovat ostatním, jak se mají rozhodovat, ale snaží se jejich chování a rozhodování ovlivňovat (United States 2006: 36).

Je obtížné vyhnout se termínu zajišťování v souvislosti s diskuzí o bezpečnosti a vztazích v Asii. Termín je široce používán k definici vztahů mezi dvěma regionálními státy, ale tato definice zůstává stále nepřesná. Zajišťování používají asijské vlády, ale i Spojené státy americké. Státy jihovýchodní Asie používají strategii zajišťování zejména vůči Číně, ale také vůči USA. Jde jim především o to, aby si zajistily bezpečnost v post studenoválečné Asii. Pro USA to znamená, že většina asijských zemí s nimi bude udržovat dobrý vztah, jakožto regionálním lídrem a silnou vojenskou mocí. Některé státy mají z čínského chování a záměrů obavy a snaží se diverzifikovat své vazby, aby zlepšily svou vlastní bezpečnost (Sutter 2014: 98–99).

2.2 Teorie zajišťování dle Evelyn Goh

Hlavní myšlenkou teorie zajišťování je, že zajišťující se stát nepřijímá politiku zadržování, ani politiku vyvažování, na rozdíl od angažovanosti, ale soustředí se na použití těchto dvou politik jako pojistku vůči současným i budoucím záměrům určitého státu (Goh 2006: nestránkováno).

Goh (2014) svou teorii opírá o měnící se strukturu mezinárodního prostředí, která je bezprostředně spojena s koncem studené války. Po studené válce dominovaly tři klíčové faktory. Prvním faktorem byla vojenská převaha Spojených států, druhým byla vzrůstající čínská diplomatická, ekonomická a vojenská moc a třetím faktorem bylo rozšiřování vlivu multilaterálních regionálních organizací (Goh 2014a).

Dle Evelyn Goh (2006) je potřeba správně definovat pojem zajišťování. Aby tento pojem měl nějaký koherentní význam, musíme ho odlišovat od termínů jako je vyvažování (balancing), zadržování (containment) nebo následování (bandwagoning) a mělo by být vždy jasně vymezeno proti jakému státu nebo čemu se zajišťujeme (Goh 2006: nestránkováno). Dle Goh (2005a) je teorie zajišťování definována jako soubor strategií zaměřených na to, aby se stát vyvaroval takových situací, kdy se státy nemohou rozhodnout pro jednoduché alternativy jako je následování, vyvažování a neutralita (neutrality). Státy si snaží udržet svou pozici někde uprostřed a snaží se vyhnout situacím, kdy by se musely přiklonit na jednu nebo druhou stranu (Goh 2005a: 1). Dle autorky je pak zajišťování v kontextu měnící se bezpečnostní struktury v asijsko-pacifické oblasti nejpresnějším termínem pro popis strategie, kde politika angažování probíhá ve stejnou chvíli jako politika nepřímého vyvažování (Goh 2006: nestránkováno).

Malé státy jihovýchodní Asie se obávají možného přechodu k multipolárnímu uspořádání, ve kterém by bylo více mocností, které by si navzájem konkurovaly. Aby se státy zajistily vůči této možnosti, rozhodly se nepřiklánět se ani na jednu stranu, nevylučovat klíčovou mocnost, ale zahrnout tam všechny (Goh 2007/2008: 121).

Zajišťovací chování v jihovýchodní Asii obsahuje tři elementy. Prvním je nepřímé/měkké vyvažování (indirect or soft balancing). Cílem politiky nepřímého vyvažování je vyvrátit nebo omezit schopnost cílového státu prostřednictvím zastrášení, posilování obrany nebo budování

diplomatických, ekonomických a politických vztahů se státy nebo organizacemi, které mohou být použity jako vyvažující aktér v případě, že se vztahy mezi zeměmi zhorší (Goh 2006: nestránkováno). V případě malých států jihovýchodní Asie zahrnuje tato politika především přesvědčování dalších velkých mocností, zejména Spojených států, aby působily jako protiváha vůči čínskému regionálnímu vlivu. Druhým bodem je angažování (engagement), což je komplexní zapojování Číny do politických, ekonomických a strategických úrovní s nadějí, že můžeme přesvědčit čínské představitele k socializovanému jednání, které vyplývá z mezinárodních norem a pravidel. Politika angažovanosti je chápána jako zajištění vůči potenciální čínské nadvládě. Třetím prvkem je politika zapojování nebo také zasíťování (enmeshment), která spočívá v zapojování se do několika regionálních institucí a navazování vztahů s ostatními aktéry, aby napomohly ke stabilnímu regionálnímu řádu (Goh 2005a: 3–4).

Většina států přijímá pojistné smlouvy, například vytvářením vojenských aliancí s jinými státy. Pro jakýkoli stát má zahraniční politika a diplomacie zachovat maximální možnou míru strategických možností. Malé a středně velké státy se zřídka zapojí do skutečného vyvažování, jelikož je to pro ně velmi nákladné (Goh 2006: nestránkováno).

Poslední dekáda je velmi poznamenána čínskou námořní asertivitou v Jihočínském moři a americkou vojenskou přítomností v Asii po roce 2011. Dochází k nárůstu politiky vyvažování, kdy se zvyšují vojenské výdaje. Obranná politika se přeorientovala na klíčové vnější hrozby, začaly se rozšiřovat a prohlubovat vazby a státy se snaží zlepšit svou vnější bezpečnost a podporují rozvoj obranných možností. Během posledního desetiletí vzrostl počet aktérů, které můžeme označit za zajišťující se státy a teorie zajišťování se stala velmi populární politikou v regionu jihovýchodní Asie. V krátkodobém horizontu to může vypadat, že se zajišťující se státy chovají jednostranně, ale vždy si budou udržovat strategické možnosti vůči druhé mocnosti. Zajišťující se státy se neustále

přizpůsobují měnícím se podmínkám, aby docílily co největšího zisku mezi dvěma konkurenčními mocnostmi. Proto je důležité, aby se analytici zdrželi rychlých závěrů a zabývali se strategií zajišťování v rozsáhlejších časovém horizontu (Goh 2016).

2.3 Teorie zajišťování dle Cheng-Chwee Kuika

Vymezení pojmu zajišťování se potýká s několika problémy. Zajišťování je často používáno, ať už explicitně nebo implicitně, jako strategie vůči velkým a silným státům, nejčastěji vůči Číně. První nesrovnalostí je to, že zajišťování je zaměňováno s různými formami vyvažování. Za druhé přehlíží to, že zajišťování je poháněno instinktivním lidským chováním, které se nezaměřuje pouze na jediného aktéra, ale zaměřuje se na všechny možné aktéry a možná rizika, které pro něj plynou z nejistoty. Dle Kuika je důležité teoretizovat zajišťování na úrovni státního zajišťování (Kuik 2016a: 155–156). Politika zajišťování je strategické chování, které se snaží získat to nejlepší a připravuje se na to nejhorší (Kuik 2016b: 6).

Kuik (2008) definuje zajišťování jako chování, při kterém se země snaží vykompenzovat rizika tím, že sleduje několik politických možností a má za cíl vytvářet vzájemně působící protipatření v situaci vysoké nejistoty (Kuik 2008: 163). Zajišťování chápe jako pojištění se vůči situacím, kdy suverénní aktér sleduje protichůdnou a dvojznačnou politiku vůči ostatním mocnostem, aby se připravil na možnou změnu. Cílem těchto protichůdných aktů je maximalizovat svůj zisk, pokud jsou vztahy kladné a pojistit se vůči rizikům, která mohou nastat, pokud se vztahy mezi zeměmi zhorší. Zajišťování musí zahrnovat následující politické prvky. Stát se nesmí přiklonit ani na jednu ani na druhou stranu mezi dvěma soupeřícími mocnostmi. V případě regionu jihovýchodní Asie se tedy nesmí přiklonit k Číně, ani k USA. Státy musí být schopné použít protichůdná opatření, která budou sloužit jako nástroj k dosažení zisků. Nedodržení jakékoliv z těchto

strategií by znamenalo odklon od politiky zajišťování k jiné politice. Chování, které vykazuje jen některé prvky politiky zajišťování, nemůže být nazýváno zajišťovacím chováním (Kuik 2016b: 5).

Prvním definičním znakem zajišťování je, že si státy drží střední pozici (middle position) mezi balancováním a vyvažováním. Zajišťování není jen o této střední pozici, ale také o protichůdné pozici (opposite position). To lze ilustrovat na přijetí dvou vzájemně se odporujících strategiích – snaha maximalizovat svůj zisk (returns-maximizing) a minimalizovat možné rizikové události (risk-contingency options). Jsou protichůdné ve smyslu bývalých možností zaměřených na maximalizaci ekonomických, diplomatických a politických zisků z pozitivních vztahů s mocnostmi, když je vše tak, jak má, ale zároveň mají pohotovostní opatření, které je navrženo tak, aby v případě zhoršení vztahů mezi státy došlo k minimalizaci možného rizika, které by mohlo nastat. Zajišťující se stát sleduje obě dvě možnosti souběžně. Kuik a Rozman (2015) tvrdí, že výše uvedená teorie zajišťování je aplikovatelná pro slabší státy, které se nachází ve specifickém regionu, kde se nachází dvě a více mocností a neexistuje zde efektivní institucionální uspořádání, které by mohlo zabránit silnějším aktérům v narušování suverenity těch slabších (Kuik – Rozman 2015: 3–4).

V kontextu vztahů menších států jihovýchodní Asie a Číny je maximalizace zisků utvářena třemi politikami. Zaprvé se jedná o ekonomický pragmatismus (economic-pragmatism), kdy se stát snaží maximalizovat svůj ekonomický zisk. Druhým bodem je vázaná angažovanost (binding-engagement), což je politika, která se snaží maximalizovat diplomatické výhody tím, že zapojují a zavazují velké mocnosti do několika institucionalizovaných bilaterálních i multilaterálních platforem, aby vytvořily komunikační systém. Třetím prvkem je omezené následování (limited-bandwagoning), což je politika určená k maximalizaci politických výhod tím, že se danému aktérovi podřídíme nebo maximalizujeme

své politické výhody selektivní spoluprací v klíčových vnějších oblastech, ale bez přijetí podřízené pozice (Kuik 2016b: 6).

Státy se ale nesmí soustředit pouze na maximalizaci zisku, ale také na možná rizika, která dělí také do tří skupin. Prvním bodem je ekonomická diverzifikace (economic diversification), která je zaměřena na diverzifikaci obchodních a investičních vazeb, aby se předešlo ekonomické závislosti jedné země na zemi druhé. Autor ji zkráceně označuje jako ekonomické zajištění (economic hedge). Druhým bodem je dominantní popření (dominance-denial), zkráceně politické zajištění (political hedge). Jedná se o politiku, která je určena k minimalizaci geopolitických rizik, kterým dané státy čelí díky převažující moci hegemonu. Rizika minimalizují pomocí nevojenských prostředků vyvažováním moci mezi mocnostmi. Třetím bodem je nepřímé vyvažování, což je snaha minimalizovat bezpečnostní rizika s využitím vojenských prostředků, vytvářením obranných aliancí a modernizací vlastní armády, ale bez přímého zaměření na konkrétní zemi nebo to alespoň není výslovně zmíněno. Této strategii se říká vojenské zajištění (military hedge). Tyto tři složky společně slouží k ochraně státu před možnými ztrátami, pokud se věci stanou nežádoucími (Kuik – Rozman 2015: 4).

Jak jsem již výše zmínila, Kuik se ve své teorii soustředí na dvě protichůdné strategie. Dle něj se státy snaží maximalizovat své zisky, ale zároveň se snaží minimalizovat možné rizikové události. Pokud se státy snaží minimalizovat možné rizikové události, využívají k tomu politiku nepřímého vyvažování, dominantního popření a ekonomickou diverzifikaci. V případě maximalizace zisků státy používají politiku ekonomického pragmatismu, vázanou angažovanost a omezené následování. Pro větší přehled přikládám tabulku.

Tabulka č. 1

		ZAJIŠŤOVACÍ CHOVÁNÍ						
		RIZIKOVÉ UDÁLOSTI			MAXIMALIZACE ZISKŮ			
		nepřímé vyvažování	dominantní popření	ekonomický pragmatismus	vázaná angažovanost	omezené následování		
VYVAŽOVÁNÍ	strategie vůči Číně	Snaha minimalizovat bezpečnostní rizika vytvořením vojenské aliance, která ale nebude výslovně zaměřená na konkrétní zemi.	Snaha minimalizovat politická rizika podřízenosti vyvažováním politické moci v regionu.	Snaha maximalizovat ekonomické zisky vytvářením přímých obchodních vazeb.	Maximalizovat diplomatické výhody angažováním a vázáním se na velkou mocnost. Bilaterálně i multilaterálně.	Maximalizovat politické výhody tím, že se podřídíme a/nebo vytváříme spolupráci v oblasti zahraniční politiky, bez přijetí podřízenosti.		
				ekonomická diverzifikace				
				Minimalizovat ekonomická rizika závislosti diverzifikací ekonomických vazeb.				
		vojenské zajištění	politické zajištění	ekonomické zajištění			NÁSLEDOVÁNÍ	strategie vůči Číně

←—————|—————→

stupeň odmítnutí neutrální bod stupeň přijetí

Zdroj: Kuik – Rozman (2015).

Kuik dále rozlišuje aktéry na lehce zajišťující se státy (*light hedgers*) a silně zajišťující se státy (*heavy hedgers*), což znamená, že se aktéři snaží zajišťovat v určitých stupních. Jako silně se zajišťující státy označujeme takové aktéry, kteří jsou více znepokojeni možnými riziky zakotvenými v nejistých vztazích a záměrech mocností. Více se soustředí na možná nebezpečí, která vyplývají ze vzestupu velké moci a jsou více ochotni investovat do politického a vojenského zajištění. V rámci politického zajištění se státy snaží vyvažovat politickou moc skrz diplomatické a institucionální složky. Vojenské zajištění je především o prosazování rovnováhy moci a o posilování obranných partnerství s vícero aktéry vůči Číně (Kuik – Rozman 2015: 5, Kuik 2015: 18). Většina malých států

se bude chovat jako lehce se zajišťující. Budou klást větší důraz na maximalizaci svých zisků, budou se soustředit na prohlubování vztahů, aby maximalizovaly své ekonomické, diplomatické i geopolitické výhody (Kuik 2015: 12).

2.4 Teorie zajišťování dle Brocka Tessmana a Wojtka Wolfeho

Tessman a Wolfe (2011) přicházejí s novým rámcem teorie zajišťování, konkrétně s teorií strategického zajišťování, která vysvětluje konkurenční chování států v unipolárním světě. Strategické zajišťování rozšiřuje tradiční teorii vyvažování moci a hledá širší rámec vojenských i nevojenských strategií používaných státy, ale stále kladou důraz na proměnné na úrovni státu, které v konceptu měkkého/nepřímého vyvažování chybí (Tessman – Wolfe 2011: 216).

Stejně jako u stávajících teorií jako je vyvažování nebo následování je i teorie zajišťování řízena současnou polaritou mezinárodního systému a jeho uspořádáním. Teorie strategického zajišťování je nejvíce uplatňována v systémech, které jsou unipolární (Tessman 2012: 192). Strategické zajišťování nepovažují jako koncept, který stojí proti nepřímému vyvažování, ale je více konkrétnější než nepřímé vyvažování. Strategické zajištění popisují jako typ chování, které pomáhá státům vyrovnat se s určitými druhy nejistot (Tessman – Wolfe 2011: 216). Bez ohledu na strukturu systému je primárním cílem státu zajistit si svou bezpečnost. Díky tomu, že se státy budou snažit maximalizovat svou bezpečnost, budou zároveň minimalizovat své bezprostřední hrozby a diverzifikovat své možnosti, které jim pomohou připravit se na potenciální hrozby i příležitosti, které mohou v budoucnu nastat. Okamžité hrozby a příležitosti budou nastávat v souvislosti s proměnou polarity systému a s aktuální koncentrací moci (Tessman 2012: 195).

Strategické zajišťovací chování je efektivní, protože brání přímému konfliktu s vedoucí mocností v systému v krátkodobém horizontu a současně

zvyšuje schopnost zajišťujícího se státu pojistit se proti přímé vojenské konfrontaci z dlouhodobého hlediska (Tessman 2012: 193). Druhořadé státy se budou vždy soustředit na zlepšení vztahu s vedoucím státem systému, protože je to pro ně výhodnější. Tyto státy velmi často čerpají z veřejných statků a z přímých dotací, které zajišťuje vedoucí mocnost. Konkrétně má toto specifické zajišťovací chování sloužit jako druh pojistné smlouvy, která chrání dvě možnosti. Buď se vztahy mezi zajišťujícím se státem a mocností zhorší až k militarizované krizi nebo daná mocnost přestane zajišťujícímu se státu poskytovat dobrovolně či nedobrovolně veřejné statky nebo přímé dotace. Strategické zajišťování zlepšuje bezpečnostní pozici zajišťujícího se státu ve chvíli, kdy se objeví jedna nebo obě tyto možnosti (Tessman – Wolfe 2011: 216, 219).

Státy mohou využívat strategii zajišťování i v jiném než v unipolárním uspořádání. V multipolárním uspořádání se státy budou více soustředit na svou geografickou polohu a jejich strategická rozhodnutí tím budou ovlivněna (Tessman 2012: 196).

Strategické zajištění je relativní a nehmotný koncept, který je těžké kvantifikovat. Zaměřuje se na primární zdroje jako jsou ekonomické kapacity, vojenská moc, ústřední vláda a další charakteristiky jako zlepšení konkurenceschopnosti zajišťujícího se státu nebo vyhýbání se přímé konfrontaci s vedoucím státem (Salman – Geeraets 2014: 3).

Tessman a Wolfe (2011) představují strategické zajišťování jako sérii mechanismů, které musí být splněny, abychom mohli hovořit o zajišťování. Prvním bodem je snaha významným a specifickým způsobem zlepšit konkurenceschopnost zajišťujícího se státu v případě, že by se v budoucnu mohl dostat do konfliktu s vedoucím státem systému (zajišťování typu A) nebo zlepšit schopnost zajišťujícího se státu a vypořádat se s tím, že by mu vedoucí stát přestal poskytovat veřejné statky a přímé dotace (zajišťování typu B). Autoři dále rozvádějí tyto dva typy zajišťování. Zajištění typu A zahrnuje rozvoj vojenských

komunikačních technologií, diverzifikaci importu do země, což napomůže snížit účinnost ekonomických sankcí a vytváření diplomatických vztahů i bezpečnostních organizací. Zajištění typu B je spojeno s přerušением dodávek veřejných statků a přímých dotací. V tomto případě by zajišťující se stát měl vyvíjet takové způsoby, které napomohou kompenzovat potenciální ztrátu veřejných statků nebo přímých dotací, které mohou skončit ve chvíli, kdy je to pro vedoucího aktéra již příliš nákladné nebo mohou skončit v důsledku nějakého politického rozhodnutí (Tessman – Wolfe 2011: 220, 222).

Druhým bodem je vyhnout se přímé konfrontaci s vedoucím státem systému prostřednictvím vojenské aliance, ale jedná se pouze o vnější vyvažování, nikoli vnitřní, jelikož nepředstavuje nárůst militarizace nebo ozbrojeného mezinárodního sporu. Toto kritérium může být považováno za příklad tradičního tvrdého vyvažování, ale liší se tím, že se zaměřuje na intenzitu (Tessman – Wolfe 2011: 220, 222). Snaží se zlepšit vojenské schopnosti v očekávání konfrontace s vedoucím systémem a současně se vyhýbá přímé konfrontaci, kterou by způsobil velkým nárůstem vojenského arzenálu (Salman – Geeraets 2014: 3).

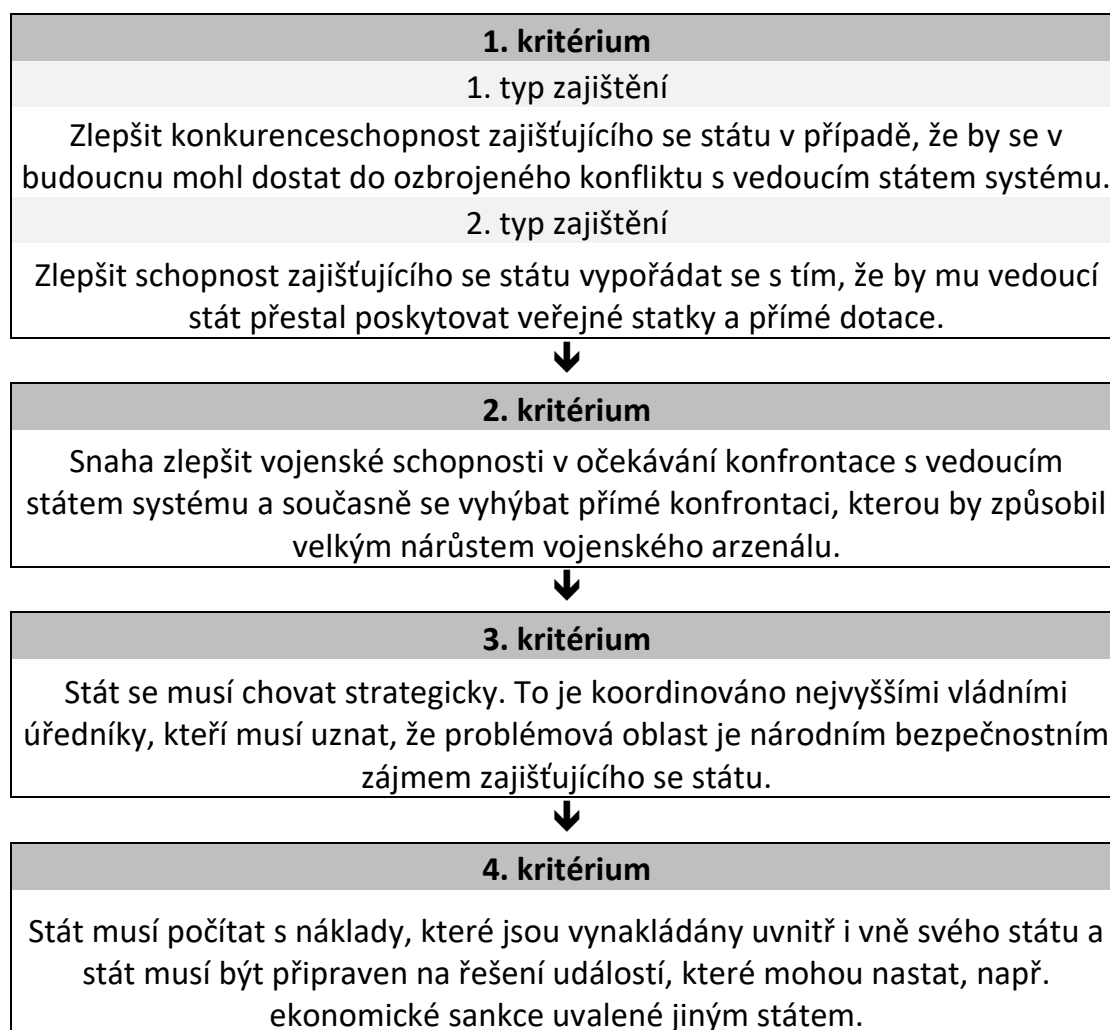
Třetím bodem je strategie ve smyslu koordinace nejvyšších vládních představitelů. Aby problémová oblast byla uznána jako národně-bezpečnostní zájem zajišťujícího se státu, musí se jednat o oblast, která byla výslovně určena jako významná otázka národní bezpečnosti vysokými vládními úředníky a na toto chování musí dohlížet centrální vláda, která bude dohlížet i na politickou koordinaci prostřednictvím speciálního ministerstva (Tessman – Wolfe 2011: 220, 223).

Čtvrtým bodem je zahrnutí domácích a mezinárodních pozorovatelských výdajů zajišťujícího se státu s cílem posílit schopnost řešit potenciální výsledky z prvního kritéria. To může zahrnovat diplomatické reakce nebo sankce uvalené jinými státy, ekonomickou neefektivitu a další náklady, které mohou vznikat uvnitř nebo vně státu. Čtvrté kritérium tvoří zajišťující aspekt strategického

zajišťovacího chování (Tessman – Wolfe 2011: 220, 223). Pro větší přehled přikládám tabulku, kde jsou vypsány čtyři základní kritéria teorie strategického zajišťování.

Tabulka č. 2

Kritéria strategie zajišťování dle Tessmana a Wolfoho

Zdroj: Tessman – Wolfe (2011).

Tessman v roce 2012 upravuje tato čtyři kritéria a zužuje je pouze na tři. Důležitá je podpora ekonomických kapacit, aby byli schopni akceptovat domácí a mezinárodní výdaje v krátkodobém hledisku a z dlouhodobého hlediska zvýšit strategické rezervy veřejných statků, a tím se tak zajistily vůči vnějším bezpečnostním hrozbám. Druhým kritériem je zlepšování vojenské

konkurenceschopnosti, která je nezbytná pro strategické zajištění, ale zajišťující se stát by se měl vyvarovat rozsáhlému zbrojení, které by mohlo narušit a ohrozit bezpečnost vedoucího státu a vést ke sporu nebo vojenské konfrontaci mezi aktéry. Třetím kritériem je koordinovat centrální rozhodnutí na nejvyšší vládní úrovni a zabývat se důležitými otázkami národní bezpečnosti (Tessman 2012: 193, 204).

Cílem strategického zajištění je nalézt rovnováhu mezi tvrdým a měkkým vyvažováním, kde se zajišťující se stát snaží zlepšit svou konkurenční vojenskou i ekonomickou schopnost a současně se vyhýbá přímé konfrontaci s vedoucím aktérem systému (Salman – Geeraets 2014: 3). Pokud zajišťující se stát nesplňuje jedno z těchto stanovených kritérií, nejedná se o politiku zajišťování.

2.5 Výběr definičních znaků teorie zajišťování

Při konceptualizaci vlastní definice teorie zajišťování budu vycházet ze tří zmíněných autorů. Mým cílem není vytvořit ucelenou teorii, která bude všeobecně platná, ale vytvořit si a stanovit taková kritéria, která budou korespondovat s cílem mé práce a s vybranými zeměmi, které budu v praktické části podrobněji zkoumat. Budu se výhradně zaměřovat pouze na malé státy z regionu jihovýchodní Asie, konkrétně pak na Filipíny a Thajsko, kde se budu snažit prokázat, že tyto dvě země využívají teorii zajišťování ve svých politikách.

Koncept teorie zajišťování jako kombinované strategie byla rozšířena Evelyn Goh, která významným způsobem přispěla k rozšíření teorie zajišťování. Goh vnímala tento koncept poměrně široce a výrazně přispěla k rozšíření definice, především díky tomu, že vnímala zajišťování jako kombinovanou strategii, která zdůrazňovala bilaterální vztahy a multilaterální organizace. Goh vydala několik publikací věnující se zajišťování, ale svou teorii v průběhu let neupravovala.

Dalším klíčovým autorem, který výrazným způsobem přispěl svými díly k rozšíření teorie vyvažování je Cheng-Chwee Kuik. Kuik chápe teorii zajišťování jako kombinaci možností, kdy se stát snaží maximalizovat své zisky a minimalizovat možné ztráty. Jeho model je nejvíce komplexní, protože zahrnuje všechny prvky zajišťování.

Brock Tessman a Wojtek Wolfe se zaměřují na strategickou podobu zajišťování, o které dříve uvažovala pouze Evelyn Goh. Jejich teorie se soustředila na kritéria, která musí daný stát splnit, abychom ho mohly považovat za zajišťujícího se aktéra.

Budu se zaměřovat na tři časová období, ve kterých budu sledovat, jak se jednotlivé politické kroky v těchto letech proměňovaly a jak se státy (a jestli vůbec) snažily zajišťovat vůči Spojeným státům americkým a vůči Číně. V každém časovém období dominuje vždy nějaká událost, která ovlivnila vývoj vztahů mezi státy. První období je časově vymezeno koncem studené války do roku 2000, kdy došlo k proměně celého regionu a docházelo k nárůstu čínského vlivu a moci. Další období začíná rokem 2000 a končí rokem 2010. Toto období ovlivnily události, které se odehrály 11. září a já se budu zaměřovat na to, jak to ovlivnilo vztahy Spojených států a Čínské lidové republiky, jak s Filipínami, tak s Thajskem a jak se změnila zahraničně-politická strategie těchto států v tomto období. Třetí období bude od roku 2010 až do současnosti. V tomto období se Thajsko i Filipíny, jakožto tradiční spojenci USA začínají více přiklánět k Číně. V této části se budu zaměřovat na to, jaké události se odehrály a proč se státy začínají více přiklánět k Číně. Primárně budu zkoumat, jak se v těchto třech časových obdobích proměňovaly vztahy dvou malých států jihovýchodní Asie se Spojenými státy a Čínskou lidovou republikou a jaké zahraničně-politické kroky vlády jednotlivých států realizovaly v souladu s teorií zajišťování.

Při vytváření vlastní definice budu vycházet ze tří výše zmíněných autorů. Pro větší přehled jsem základní myšlenky autorů sepsala do přehledných tabulek.

Tabulka č. 3

Teorie zajišťování dle Evelyn Goh
<ul style="list-style-type: none"> • Goh tvrdí, že zajišťující se aktér nepřijímá politiku zadržování ani vyvažování, ale soustředí se na obě dvě a snaží se pojistit vůči budoucím záměrům určitého státu.
<ul style="list-style-type: none"> • Dle Goh zajišťování obsahuje tři elementy – nepřímé vyvažování, především pomocí USA. Politika angažovanosti jako zajištění vůči potenciální čínské moci a politika zapojování/zasíťování na bilaterální i multilaterální úrovni.
<ul style="list-style-type: none"> • Definuje zajišťování jako soubor strategií, kdy si státy drží střední pozici a nechtějí se přiklonit k politice vyvažování ani následování.
<ul style="list-style-type: none"> • Zaměřuje se na teorii zajišťování jako teorii používanou pro malé státy asijsko-pacifické oblasti.
<ul style="list-style-type: none"> • Goh poprvé zmiňuje strategický původ zajišťování, kterou později rozvádí Tessman a Wolfe.

Zdroj: Autor dle Goh, E. (2005, 2006, 2007/2008, 2014, 2016).

Tabulka č. 4

Teorie zajišťování dle Cheng-Chwee Kuika
<ul style="list-style-type: none"> • Zajišťování jako maximalizace zisků a minimalizace možných ztrát.
<ul style="list-style-type: none"> • Stejně jako Goh tvrdí, že si státy drží střední pozici mezi balancováním a vyvažováním.
<ul style="list-style-type: none"> • Teorie je aplikovatelná na slabší státy ve specifickém regionu, kde se nachází dvě a více mocností bez efektivního institucionálního uspořádání.
<ul style="list-style-type: none"> • Oproti Goh vidí zajišťování jako aktivní volbu.
<ul style="list-style-type: none"> • Teorii rozděluje do 5 klíčových strategií.
<ul style="list-style-type: none"> • Rozlišuje zajišťující se aktéry na lehce a těžce se zajišťující státy. Těžce se zajišťující státy se více soustředí na minimalizaci rizik a hrozeb. Lehce se zajišťující se soustředí na maximalizaci zisků.

Zdroj: Autor dle Kuik, C. C. (2008, 2015, 2016a, 2016b).

Tabulka č. 5

Teorie zajišťování dle Brocka Tessmana a Wojtka Wolfeho
<ul style="list-style-type: none"> • Rozšiřují myšlenku Goh, která chápala zajištění jako strategii a svou teorii zakládají na strategickém zajišťování.
<ul style="list-style-type: none"> • Oproti Goh a Kuikovi tvrdí, že zajišťování je nejvíce uplatňováno v unipolárním systému.
<ul style="list-style-type: none"> • Je třeba, aby se státy zajišťovaly vůči dvěma možnostem, které mohou nastat. Vojenský konflikt mezi státem a vůdčím státem systému nebo proti tomu, kdyby vedoucí stát přestal poskytovat veřejné statky nebo přímé dotace zajišťujícímu se státu.
<ul style="list-style-type: none"> • Představuje celkový model aplikovatelný na stát, abychom určili, zda se stát zajišťuje či nikoli.
<ul style="list-style-type: none"> • Velmi specifický model jednoduše aplikovatelný na určitou politiku.

Zdroj: Autor dle Tessman, B. – Wolfe, W. (2011), Tessman, B. (2012)

Stěžejním autorem pro stanovení definičních prvků zajišťování je autorka Evelyn Goh, která se v určitých aspektech shoduje s Kuikem. Prvním stanoveným kritériem je postavení daných států, ve kterém se nachází. Zaměřují se na malé státy jihovýchodní Asie, které se nachází v bipolárním uspořádání mezi dvěma velkými mocnostmi, Spojenými státy a Čínskou lidovou republikou. Jelikož se země nachází v systému s dvěma silnými mocnostmi a toto prostředí je charakterizováno velkou mírou nejistoty, musí se soustředit na takové politiky a zahraničně-politické kroky, které pro ně budou co nejvíce prospěšné a výhodné, a naopak minimalizovat možné ztráty a rizika, které by mohly z různých událostí vyplynout. Podobně jako Kuik vnímám tuto strategii jako jednu z těch nejvíce klíčových, jelikož se dané země musí rozhodnout vždy takovým způsobem, aby z každé situace a z každého rozhodnutí vytěžily to nejlepší a zároveň se vyvarovaly tomu nejhoršímu. Země by se neměly přiklánět ani na stranu USA, ani na stranu Číny, ale měly by se pohybovat někde uprostřed a volit jednotlivé zahraničně-politické kroky tak, aby to pro ně bylo co nejvýhodnější a co nejméně ztrátové.

Z teorie Evelyn Goh se zaměřím především na nepřímé vyvažování, politiku angažovanosti a politiku zasíťování. Tyto tři politiky budu zkoumat především v souladu s tím, jak se pomocí jednotlivých zahraničně-politických kroků státy snažily maximalizovat zisky a minimalizovat rizika. Budu zkoumat, jaké diplomatické vztahy měly se Spojenými státy americkými a Čínskou lidovou republikou, jestli se jejich náklonnost prohlubovala nebo naopak oddalovala a jak se tyto dva státy snažily zajistit si svou bezpečnost v asijsko-pacifickém regionu. Zajišťující se stát je takový stát, který své chování přizpůsobuje měnícímu se prostředí, nechce se přiklonit ani k jedné z mocností, snaží se držet si střední pozici a realizuje takové politiky, díky kterým se zajišťuje vůči negativním vlivům.

Propojím některé prvky teorie zajišťování, které budu aplikovat na dvě konkrétní země. Definiční kritéria, která budou uplatňována na Filipíny a Thajsko jsou následující. Budu sledovat vztahy Filipín a Thajska, ve třech časových obdobích, se dvěma velkými mocnostmi. Abych mohla zkoumat jednotlivé zahraničně-politické kroky vlád v Manile a Bankoku, budu se soustředit na tři různé aspekty, které určila Goh: nepřímé/měkké vyvažování, politiku angažování a na zapojování dalších aktérů. Zároveň se budu soustředit i na klíčovou myšlenku Kuika, tedy na snahu maximalizovat své zisky a minimalizovat možné ztráty. Z teorie Tessmana a Wolfeho se budu soustředit na to, jakým způsobem se státy snaží zvýšit svou vojenskou a ekonomickou konkurenceschopnost a zároveň, jak se snaží vyhnout přímé konfrontaci s hlavními mocnostmi.

3 PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 Proměna regionu jihovýchodní a východní Asie po studené válce

Studená válka skončila počátkem devadesátých let a mnoho teoretiků se domnívalo, že díky úpadku Sovětského svazu a vzestupem Čínské lidové republiky bude vývoj regionu směřovat k nestabilnímu multipolárnímu uspořádání. Čínská vojenská i ekonomická moc rostla a ostatní státy regionu se začaly zabývat závody ve zbrojení. K většímu zbrojení ale nakonec nedošlo, a nevzniklo ani žádné větší riziko ozbrojených konfliktů. Důvodem toho byla i přítomnost Spojených států a dalších regionálních aktérů, kteří napomáhají udržovat v regionu relativní stabilitu. USA si uchovávají své aliance a do regionu se zapojují ekonomicky i strategicky. Vyvažují potenciální vzestup a moc Číny, a díky tomu se jim podařilo zabránit větším konfliktům. Nejsou to ovšem jen Spojené státy, které napomohly k udržení stability regionu (Goh 2007/2008: 113).

3.1.1 Mocenský vzestup Číny

Čína od 80. let zažila rychlý ekonomický růst a sociální rozvoj. HDP země rostlo v průměru o 10 % ročně a dosáhla tak nejvyššího vývoje ve své historii (The World Bank 2017). Od roku 2010 začal tento růst stagnovat a k opětovnému nárůstu došlo v roce 2017, kdy HDP vzrostlo o téměř 7 %. Čínská ekonomika je druhá největší na světě a odhaduje se, že by v příštím desetiletí mohla překonat Spojené státy. Čínským cílem pro rok 2018 je dosáhnout hospodářského růstu o 6,5 % (National Public Radio 2018). Nabízí se otázka, jestli se Čína bude snažit integrovat do mezinárodního systému nebo bude usilovat o to, aby se stala novou supervelmocí. Čínská vláda tvrdí, že nemá snahu stát se celosvětovou mocností. Čína sice zažívá velký ekonomický růst, ale čelí i zásadním vnitřním problémům. Aktuálním čínským problémem je její stárnoucí obyvatelstvo a nedostatek

mladých lidí, především žen. To bylo způsobeno politikou jednoho dítěte. Čína má při pobřeží speciální ekonomické zóny, kam směřuje mnoho obyvatel především kvůli pracovním příležitostem a vidině vyšších příjmů. Problém je i s korupcí, znečištěním ovzduší a čínské závislosti na přímých zahraničních investicích a neustále vzrůstající závislosti na zdrojích energie, které jsou nuceni importovat ze zahraničí. Závislost Číny na dovozu surovin, především ropy vytváří bezpečnostní problém, a proto navazuje vztahy především se zeměmi, které jsou ropnými producenty (Karaca neuvedeno: 13–14).

Většina asijských států se rozhodla pro kombinaci strategií, jak se vypořádat s růstem čínské moci. Téměř všechny východoasijské státy spoléhají na politiku angažování, což je snaha posílit své vztahy a všechny státy se snaží využít ekonomický růst Číny (Chung 2009/2010: 659–660).

3.1.2 Postavení malých států jihovýchodní Asie

Od druhé poloviny devadesátých let se vztahy mezi Čínou a státy jihovýchodní Asie výrazně zlepšily, to ale zvýšilo pozornost a obavy Spojených států. Vztahy Číny a jejích sousedních států se upevnily díky finanční krizi, která vypukla v letech 1997–1998. Číně se podařilo zmírnit následky této krize tím, že svou měnu nedevalvovala a poskytovala asijským vládám půjčky s nízkým úrokem. Napomohla tak odvrátit finanční krizi a zlepšila si svou image v regionu (Shambaugh 2004/2005: 68). Čína začala velmi rychle nabývat na svém významu a její moc se zvyšovala, což znepokojovalo USA i další státy regionu (Goh 2007/2008: 114). Na rozdíl od vztahů Číny s většími asijskými mocnostmi jsou vztahy Číny a států jihovýchodní Asie více asymetrické, především proto, že většina z těchto států jsou malé, méně rozvinuté a více závislé na Číně (Goh 2014b: 827).

Po ekonomické krizi v roce 2008 musely všechny malé a středně velké státy jihovýchodní Asie začít prosazovat strategii vůči znovu vzrůstající čínské moci. Již od 90. let se členské země ASEAN snažily více upevnit vazby se sousední mocností jak bilaterálně, skrz diplomacii, tak i multilaterálně, skrz mezinárodní fóra, ale ani v jednom případě se státy nesnažily na Čínu uplatňovat politiku následování. Důvodem, proč slabší státy usilují o urychlení užší ekonomické spolupráce a diplomatické angažovanosti s Čínou jsou především pragmatické – chtějí získat co nejvíce, ale neznamena to, že se tím podřizují čínské moci. Žádný ze států ASEAN nikdy naprosto nevyvážil čínskou vojenskou moc (Kuik 2016b: 4).

Po roce 2010 Čína začíná více zdůrazňovat své klíčové národní zájmy v oblasti Jihočínského moře, což zvyšuje obavy ostatních regionálních aktérů. Očekává se, že země jihovýchodní Asie budou vyhledávat externí mocnost, tedy USA, které budou schopny vyvážit čínskou posilující moc. Díky čínské asertivitě se Spojeným státům podařilo zlepšit vojenské vztahy s Thajskem, Filipínami a dalšími státy¹ (Cho – Park 2013: 69, 71).

V poslední dekádě roste v regionu jihovýchodní Asie napětí. Vzrůstající asertivita Číny, sporná území v oblasti Jihočínského moře a zvětšující se ekonomická moc vedou k tomu, že se státy snaží zajistit si svou bezpečnost pomocí zvyšující se spolupráce v oblasti bezpečnosti a snaží se uplatňovat politiku zajišťování jak vůči Číně, tak Spojeným státům. Počet zajišťujících se států narůstá a státy se snaží v krátkodobém horizontu reagovat na čínskou agresi, zatímco upevňují pojistné smlouvy se Spojenými státy, včetně bezpečnostní spolupráce, s cílem odradit Čínu (Goh 2016).

¹ Bezpečnostní vazby mimo jiné upevnily i se Singapurem, Malajsií, Indonésií a Vietnamem (Cho – Park 2013: 71).

3.2 PŘÍPADOVÁ STUDIE FILIPÍN

V roce 1946 Spojené státy uznaly nezávislost Filipín a byly navázány oficiální diplomatické vztahy. Kromě japonské okupace v letech 1942–1945 byly Filipíny pod americkou nadvládou až do konce americko-španělské války v roce 1898. Vztahy mezi těmito zeměmi jsou založeny na silných historických a kulturních vazbách a pro USA jsou Filipíny hlavním spojencem mimo členské země NATO (Bureau of East Asian and Pacific Affairs 2016). V roce 1951 spolu podepsaly smlouvu o vzájemné obraně. Jednalo se především o vzájemnou pomoc v případě napadení vnějším nepřítelem (France-Press 2017a). Na základě smlouvy o obraně, která byla založena v raných letech studené války, Washington a Manila provádějí společná vojenská cvičení a vojenský výcvik na Filipínách (Albert 2016). Po druhé světové válce Filipíny poskytly útočiště americkým základnám po dobu více než 40 let (Goh 2016).

Filipíny jsou relativně nestabilním státem, který byl nucen reagovat na mocenský vzestup Číny. Filipíny mají demokratický politický systém, ale v zemi se často odehrávají vojenské vzpoury proti vládnoucím elitám. Vnitrostátní politická nestabilita a vojenská slabost státu jim brání hrát v mezinárodním měřítku aktivnější roli nebo chránit své zájmy v Jihočínském moři. Ekonomika Filipín je orientovaná na Čínu a bezpečnost je zajišťována pomocí Spojených států (Medeiros – Crane – Heginbotham – Levin – Lowell – Rabasa – Seong: 2008: 97).

Navzdory ekonomickým přínosům, které Čína přináší Filipínám, je vzestup Číny vnímán jako potenciální hrozba. Zčásti tomu tak je kvůli ideologickým rozdílům a námořním teritoriálním sporům. Zatímco Filipíny využívají ekonomického angažování s Čínou, tak rovněž usilují o posílení bezpečnostní spolupráce se Spojenými státy (Chung 2009/2010: 666).

3.2.1 Období od konce studené války do roku 2000

3.2.1.1 Politika angažování ve vztahu s Čínou

Již v roce 1967, pod vedením prezidenta Macrose, začala filipínská vláda zkoumat myšlenku otevřít se socialistickým zemím, především kvůli novým obchodním vazbám a bezpečnostním obavám (Baviera 2000: 57–58). V lednu 1969 prezident Ferdinand Marcos prohlásil: *„My v Asii musíme usilovat o koexistenci s komunistickou Čínou. Opakuji tuto potřebu, která je každým dnem naléhavější. Komunistická Čína už dávno zvýšila svou markantní moc a má sofistikovaný systém produkce jaderných zbraní. Musíme se připravit na ten den. Musíme se připravit na mírovou koexistenci s komunistickou Čínou“* (Marcos 1969).

Oficiální diplomatické vztahy mezi Čínskou lidovou republikou a Filipínami byly navázány v roce 1975. Obě tyto země spolupracují v různých regionálních a mezinárodních otázkách, které mají hluboký dopad na stabilitu a hospodářský rozvoj regionu (Embassy of the Philippines 2014). Od této chvíle probíhají časté návštěvy na vysoké úrovni mezi Čínou a Filipínami. Do roku 1992 byla u moci bývalá prezidentka Corazon Aquinová, a díky neutrálnímu postoji k masakru na náměstí Nebeského klidu, kdy se nepřipojily ani na stranu USA ani na stranu Číny, se tak vyhnuly tomu, aby si musely vybrat jakoukoliv pozici. Následujícím prezidentem se stal Fidel Ramos a v roce 1993 navštívil Peking. I on především chválil Čínu za její ekonomický pokrok a snažil se vyvarovat komentářům směřovaným na politickou situaci v Číně (Kreuzer 2016: 257). Cílem jeho návštěvy mimo jiné bylo rozšířit obchodní a investiční vazby, ale také vést debatu o regionální bezpečnosti v souvislosti s Jihočínským mořem. Ramos také prohlásil: *„Uznáváme Čínskou lidovou republiku jako jedinou legitimní vládu Číny a uznáváme postoj všech Číňanů, že existuje pouze jedna Čína“* (UPI 1993).

Ramosova administrativa se snažila zlepšit vztahy mezi Čínou a Filipínami, ale rok 1995 se negativně podepsal na sino-filipínských vztazích. V lednu 1995

se odehrál incident v Jihočínském moři, kdy čínské jednotky zabraly část Spratlyových ostrovů, konkrétně Mischiefův útes (Mischief Reef) a tato událost byla varováním pro Filipíny, protože Čína pro ně z dlouhodobého hlediska může představovat bezpečnostní hrozbu. Manila jako reakci na tento incident zvýšila výdaje na obranu (Segal 1996: 129). Spory mezi těmito dvěma státy byly vyvolané především kvůli deklarovaným nárokům na dané území. Vojenská základna, kterou zde Čína buduje je podle Filipínců narušení jejich suverenity, jelikož považují dané území za své. Filipíny a Čína nejsou jedinými státy, které si na Spratlyovy ostrovy dělají nároky.² Prezident Ramos vyslal na Mischiefův útes válečné lodě a stíhací letadla a prohlásil: „*Zatímco doufáme v to nejlepší, musíme se připravit na to nejhorší*“ (Shenon 1995). Napětí mezi těmito dvěma státy bylo zmírněno v polovině roku 1995, kdy došlo k podpisu nezávazného kodexu chování, kde se obě strany dohodly na mírovém řešení sporů. Po podpisu této smlouvy Čína nařídila stažení válečných lodí ze sporných oblastí. V roce 1996 Peking souhlasil, aby se tyto námořní spory projednávaly na půdě ASEAN. Tímto se napjatá situace mezi těmito dvěma státy zklidnila a státní návštěvy na vysoké úrovni byly opět častější (de Castro 2009: 408–409). I přes ochlazení vztahů je stále filipínským záměrem utužovat s Čínou dobré vztahy.

V roce 2000 navštívil filipínský prezident Joseph Estrada Čínu, kde podepsal Společné prohlášení mezi Čínou a Filipínami (Joint Statement Between China and the Philippines on the Framework of Bilateral Cooperation in the Twenty-First Century), které potvrzovalo, že obě strany budou budovat dlouhodobý a stabilní vztah na základě dobrých sousedských vztahů, spolupráce, vzájemné důvěry a přínosů (Embassy of the Philippines 2014, Shan 2012).

² Mezi další země, které si zde nárokují území patří Vietnam, Malajsie, Tchaj-wan a Brunej (Shenon 1995).

3.2.1.2 Nepřímé/měkké vyvažování s USA

Filipíny jsou klasickým příkladem státu třetího světa, který těžko získává prostředky ze své společnosti k financování svých obranných složek (De Castro 2010: 700). V roce 1991 byly americké základny na Filipínách zasaženy erupcí sopky Pinatubo a americkou snahou bylo obnovit tyto základny (Woolf 2013). Filipínský senát novou vojenskou smlouvu o přátelství a spolupráci (Philippine-US Treaty and Cooperation of 1991, dále jen PACT) se Spojenými státy odmítl. Dle senátora Agapito Aquina bylo hlavním důvodem, proč byla tato smlouva odmítnuta především to, že: „*Navrhovaná smlouva byla naprosto jednostranná a byla ve prospěch Spojených států*“ (Wallace 1991). Dalším důvodem byl konec studené války, kdy Filipíny již neviděly důvod americké přítomnosti v regionu.

Během studené války poskytly Filipíny americkým vojákům logistickou podporu na mise, které byly plněny jak v regionu jihovýchodní Asie, tak i v oblasti Indického oceánu a v Perském zálivu. Tato armáda na Filipínách de facto sloužila jako ozbrojená síla vůči vnějším hrozbám, a to umožnilo filipínské vládě odklonit se od modernizace vlastní armády (De Castro 2010: 700).

Průzkumy veřejného mínění ukázaly, že většina filipínských občanů podporuje trvalou přítomnost amerických vojsk v zemi, především kvůli obrovské důležitosti základny a křehké ekonomice národa. Navrhovaná desetiletá smlouva vyzývala Spojené státy, aby Filipínám platily 203 milionů dolarů ročně. Stovky milionů dolarů se do země dostanou i v nepřímých platbách a námořní základna poskytne přibližně 40 000 pracovních míst v oblasti, která byla těžce postižena nezaměstnaností. Uzavření základny by snížilo hrubý národní produkt na Filipínách o více než dvě procenta. Odpůrci této smlouvy se vůči ní vyhrazovali především proto, že se jim zdála příliš výhodná pro Spojené státy a kritizovali, že se tím utváří závislý vztah mezi Filipínami a bývalou koloniální mocí (Wallace 1991).

Na počátku 90. let filipínské ozbrojené síly (Armed Forces of the Philippines, dále jen AFP) zahájily program modernizace, který měl transformovat filipínskou armádu na konvenční ozbrojené síly, které budou srovnatelné s ostatními armádami jihovýchodní Asie. Tato modernizace byla především zahájena kvůli odvolání amerických vojenských sil z jejich území. Asijská finanční krize, která nastala v roce 1997 vedla ke škrťům v rozpočtu. Mimo jiné se především jednalo o odložení modernizace AFP (De Castro 2010: 700–701).

I po odmítnutí paktu mezi Manilou a Washingtonem se oba státy rozhodly zachovat platnost Smlouvy o vzájemné obraně z roku 1951 bez jakýchkoliv změn, a aby zajistily mechanismus pro konzultace o vzájemných bezpečnostních otázkách, byla utvořena Rada vzájemné obrany (Mutual Defense Board, dále jen MDB), která se schází každé tři měsíce. V roce 1992 se obě strany dohodly na společném vojenském cvičení Balikatan a oba spojenci souhlasili s americkými návštěvami lodí, letadel a nepřetržité pomoci během přírodních katastrof na Filipínách (de Castro 2003: 975–976).

Navzdory uzavření základen zůstaly Filipíny vojenským spojencem USA (Traywick 2014). V pozadí teritoriálních sporů a snah Pekingu o posílení svých obranných schopností v Jihočínském moři se začaly Filipíny obávat svých sousedů. Díky tomu, že Filipíny v roce 1992 vyžadovaly stažení amerických jednotek z jejich území, může teď Čína chtít zaplnit tuto mezeru a narušit tak regionální bezpečnost. Incident, který se odehrál v roce 1995 u Mischiefova útesu rozpoutal debatu, za jakých podmínek by se měli američtí vojáci vrátit (UPI 1993). Filipínský senát se nakonec pokusil tyto vztahy formalizovat a v roce 1999 ratifikoval Dohodu o pobytu hostujících jednotek (Visiting Forces Agreement, VFA), což umožnilo filipínským a americkým jednotkám dále spolupracovat na společných vojenských cvičeních, pokud se nebudou přímo podílet na vojenských akcích a nebudou udržovat základny na filipínském území (Traywick 2014). V této smlouvě americká a filipínská vláda opětovně potvrdila

principy a cíle Charty OSN a jejich snahu posilovat mezinárodní a regionální bezpečnost v oblasti Tichomoří. Byly znovu potvrzeny závazky, které vyplývají ze Smlouvy o vzájemné obraně z roku 1951 a dále bylo zmíněno, že spolupráce mezi těmito dvěma státy podporuje především jejich společné bezpečnostní zájmy (U.S. Department of State 1998: 1).

3.2.1.3 Zasítování ostatních aktérů

Filipíny výrazně přispěly k multilaterální spolupráci jak v jihovýchodní Asii, tak i v asijské a tichomořské oblasti. Ramosova administrativa kladla velký důraz na zahraniční politiku a Filipíny se aktivně účastnily multilaterálních bezpečnostních aktivit (Pattugalan 1999: 141).

Dvoustrannou dohodu o spolupráci v oblasti obrany podepsaly s Malajsií. Tato dohoda umožňuje státům pravidelně pořádat společná vojenská cvičení a v případě potřeby mohou využít vojenská zařízení druhého státu (Sokolsky – Rabasa – Neu 2001: 44).

V roce 1995 se konala konference v Bangkoku, kde deset členských států ASEAN podepsalo smlouvu o bezjaderné zóně (Treaty on the Southeast Asia Nuclear Weapon-Free Zone) (Association of Southeast Asian Nations neuvedeno).

V druhé polovině 90. let se otevřela otázka většího prohlubování vztahů s Austrálií. Obě země chtěly posílit své bilaterální vztahy a začaly společně projednávat oblasti spolupráce. Filipíny chápou Austrálii jako důležitého partnera v pacifickém regionu, a proto s nimi chtějí navázat hlubší spolupráci (Downer 1997).

V roce 1999 podepsaly členské země ASEAN dohodu o volném obchodu (ASEAN Free Trade Agreement, AFTA), a díky tomu se jim otevřely další oblasti spolupráce, prohloubily obchodní i průmyslovou spolupráci a zvýšily

konkurenceschopnost tohoto sdružení na světovém trhu (Department of Trade and Industry neuvedeno a).

3.2.2 Období od roku 2000 do roku 2010

3.2.2.1 Politika angažování ve vztahu s Čínou

Od roku 2000 do roku 2010 můžeme zaznamenat krátký odklon zájmu Filipín o Jihočínské moře, jelikož se země musela zabývat svými vnitřními problémy a obranou svých zájmů v sousedním moři nebyla nejpálčivějším problémem (BBC news 2012). V roce 2001 prezident Joseph Estrada po několikaměsíčních protestech odstoupil z úřadu. Jeho nástupkyni, prezidentce Glorii Arroyové, se podařilo potlačit vojenský převrat (BBC news 2018). Filipíny nebyly příliš schopny se zabývat otázkami mimo jejich hranice, ale to neznamená, že Čína v tomto období nebyla aktivní (Rapp-Hooper 2015).

Nedořešené teritoriální spory nejen mezi Čínou a Filipínami jsou klíčovým faktorem v jejich bilaterálních vztazích a otevírá se prostor pro bezpečnostní regionální obavy. Přesto zúčastněné strany již vynaložily veškeré úsilí na zavedení určitých mechanismů k předcházení krizím a společnému snížení napětí. V roce 2002 byla podepsána Deklarace o chování stran v Jihočínském moři (Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea), která byla podepsána členskými státy ASEAN a Čínou. Tato deklarace měla fungovat jako záruka dlouhodobé stability regionu a v této deklaraci se státy zavázaly k prohlubování přátelských vztahů a ke snaze vyřešit konflikt v Jihočínském moři mírovými prostředky (Chang 2015).

Filipíny významně profitovaly z čínské spolupráce. Podle filipínského ministerstva obchodu a průmyslu se obchod s Čínou v posledních deseti letech zvýšil na téměř 4 miliardy dolarů v roce 2003 a Čína se tak stala pátým největším obchodním partnerem. Kromě obchodu došlo také k nárůstu dalších forem

spolupráce. Od podepsání společné dvoustranné dohody o spolupráci v květnu 2000 došlo k uzavření nových dohod o spolupráci v několika oblastech, včetně leteckých služeb, cestovního ruchu, financí, investic, kulturní výměny, vymáhání práva, zemědělství a rozvoje infrastruktury (Baker 2004: 25–26).

V září roku 2003 Čína učinila významný krok ke zmírnění konfliktu a snížení napětí v Jihočínském moři, když navrhla společný ropný průzkum v okolí Spratlyových ostrovů ve spolupráci s dalšími státy, které si nárokují části tohoto souostroví. Tím, že se Čína zapojuje do společného rozvoje se sousedními státy, si získává dobrou image. V roce 2005 se Čína a Filipíny dohodly na Společném námořním seismickém projektu (Joint Marine Seismic Undertaking, JMSU), který bude koordinovat společný průzkum možných zásob ropy a zemního plynu v Jihočínském moři (Romulo 2014).

Dalším posílením vztahů byla státní návštěva prezidentky Glorie Arroyové v roce 2004 v Číně a v roce 2005 oslavily obě země třicáté výročí založení jejich bilaterálních diplomatických vztahů a nazvaly jejich vztahy „zlatým věkem partnerství“ (Philippine Consulate General neuvedeno). Nový čínský prezident Chu Ťin-tchao a prezidentka Arroyová prohlásili, že bilaterální vztahy jejich zemí dosáhly nového partnerství a obě země nyní trvají na dalším prohlubování a posilování dvoustranných vztahů, které budou sloužit nejen jejich národním zájmům, ale také celkovému míru, stabilitě a prosperitě regionu. Čína dokázala přeměnit své sporné vztahy s Filipínami na spolupráci a tento vývoj může mít vliv na bezpečnostní vztah mezi USA a Filipínami (De Castro 2007: 1).

Spolupráce mezi Čínou a Filipínami se dramaticky zvýšila poté, co se filipínští vojáci v roce 2004 stáhli z Iráku, vztahy se Spojenými státy byly narušeny a otevřela se tak možnost pro Čínu a její snahy navázat s Filipínami pevnější partnerství. V témže roce bylo podepsáno Memorandum o společném porozumění a obraně (Memorandum of Understanding on Defense Cooperation)

a Peking poskytl téměř 1,6 milionů dolarů³ na vojenskou pomoc (De Castro 2007: 4).

Filipínské orgány poukazují na to, že zlepšování vztahů s Čínou je v souvislosti s celosvětovou válkou proti terorismu a stále očekávají, že Spojené státy budou v případě potřeby poskytovat pomoc při vnější obraně Filipín. Tento přístup naznačuje, že Filipíny zůstávají ostražité vůči dlouhodobým záměrům Číny, a že Spojené státy budou i nadále hrát zásadní roli. Filipíny se tak nechtějí stavět do pozice, kdy by si musely vybrat mezi ekonomickou spoluprací s Čínou nebo bezpečnostní spoluprací se Spojenými státy v případě konfrontace mezi oběma zeměmi nad Tchaj-wanem (Baker 2004: 21), se kterým mají Filipíny navázány ekonomické vazby.

3.2.2.2 Nepřímé/měkké vyvažování s USA

Spojené státy v průběhu 90. let nedávaly velkou pozornost teroristickým hrozbám na Filipínách (Robinson – Johnston – Oak 2016: 12). Vše se změnilo v roce 2001. Přelomovým okamžikem tohoto období byly události, které se odehrály 11. září v USA. Tímto dnem byl také započat mezinárodní boj proti terorismu a tehdejší filipínská prezidentka Gloria Arroyová prohlásila, že budou Spojené státy v boji proti terorismu podporovat. To potvrdila tím, že povolila americkým letounům přístup do jejich vzdušného prostoru a povolila jim provádět tréninkové operace jednotek AFP na jižním ostrově Basilan. Hlavním důvodem, proč Filipíny upevnily vztahy s USA bylo především posílení politických vazeb mezi oběma státy a zlepšení schopnosti filipínské armády (De Castro 2010: 705). Od roku 2001 byla rozšířená vojenská i technická pomoc Manile s cílem posílit schopnost boje AFP proti teroristickým a protipovstaleckým skupinám. Filipíny s touto pomocí od USA souhlasily, především proto, že mají nedostatek

³ Přepočítáno ke dni 1. 4. 2018, původní částka je 10 milionů čínských jüanů.

vnější obranné schopnosti a územní spory v Jihočínském moři, díky kterým narůstá napětí mezi státy (De Castro 2009: 402).

G. Bush na státní návštěvě v Manile zdůraznil, že vztahy mezi USA a Filipínami jsou hluboce zakořeněné ve společné historii a hodnotách, ale také sdílejí stejné závazky, jako je celosvětový mír, bezpečnost a prosperita. George Bush i Gloria Arroyová se shodli na tom, že jejich přátelství získalo nový rozměr v kontextu globální války proti terorismu (U.S. Department of State 2003). Americký prezident také označil Filipíny za významného spojence, mimo členskou země NATO a oběma státům se tak otevírá otázka širší vojenské spolupráce. Filipíny se zavázaly k dlouhé cestě v globální válce proti terorismu (Garamore 2003). Prezident Bush řekl: *„Vztah mezi Filipínami a Spojenými státy je dnes silnější než kdykoliv předtím. Naše spojenectví pomáhá zajistit bezpečnost obou zemí. To je zásadní spojenectví. Bylo mi potěšením informovat prezidentku Arroyovou, že Spojené státy plánují označit Filipíny za významného spojence mimo členskou země NATO. Tento krok umožní našim zemím spolupracovat na vojenském výzkumu a vývoji a poskytnou Filipíncům větší přístup k americkému obrannému vybavení a zásobám“* (Bush 2003).

Od té doby oba státy podnikly postupné, ale významné kroky k přeměně a posílení jejich spojenectví. Zajišťovali se proti geostrategickým výzvám, které představuje především rostoucí moc Číny. Díky tomu došlo k prohloubení vojenských vztahů obou zemí, státy začaly profesionální vojenská cvičení a rozvíjela se mezi nimi schopnost vzájemně si poskytovat služby a efektivně spolupracovat (De Castro 2009: 400). V roce 2002 byly tyto vztahy upevněny bilaterální smlouvou a vznikla tak Rada pro obrannou politiku (Defense Policy Board), která vedla k posílení vojenské a obranné spolupráce (Carpenter – Wiencek – Lilley 2016: nestránkováno).

V roce 2003 podnikly Spojené státy intervenci do Iráku a z počátku měly filipínskou podporu. Prezidentka Arroyová doufala, že pokud podpoří americkou

intervenci, USA jim naopak poskytnou finanční podporu ve formě zahraniční pomoci. Filipíny vyslaly do Iráku především nevojenskou podporu s primárním cílem poskytnout humanitární pomoc iráckému obyvatelstvu (De Castro 2009: 407). Filipínská vláda se poté, co jednoho filipínského občana zadržela militantní skupina a držela ho jako rukojmí, rozhodla, že by bylo lepší, kdyby své jednotky z Iráku stáhla (Taylor 2004). Mnoho Filipínců považovalo válku v Iráku za „Bushovu válku“, a poté, co byl Angelo de la Cruz unesen, již neviděli důvod, proč by měli v Iráku zůstat (Paddock 2004). Američtí diplomaté se snažili přesvědčit filipínské představitele, aby svou přítomnost v Iráku udrželi, což se jim ale nepovedlo a Filipíny se tak v polovině roku 2004 staly pátou zemí, která odstoupila od koalice vedené Spojenými státy. Analytici se tohoto kroku obávali, protože by to mohlo zhoršit vztahy mezi zeměmi (Taylor 2004, Glanz 2004). Filipínské noviny Star uvedly: *„Musíme být připraveni bojovat v našich vlastních válkách, ať se nám to líbí nebo ne, neboť poté, co jsme opustili naše spojence uprostřed boje se může stát, že v případě potřebné pomoci, může být tato pomoc poskytnuta velmi neochotně“* (Paddock 2004). Nebyl to pouze Washington, který se bál zhoršených vztahů s Manilou, ale tohoto odloučení se bály i Filipíny.

Obě země hledají způsoby, jak rozšířit ekonomickou i vojenskou spolupráci. Společnost *Millennium Challenge Corporation* podepsala v roce 2010 s filipínskou vládou pětiletou dohodu o rozvoji a diskutovali o možnosti přistoupení Filipín k trans-tichomořskému partnerství (Greitens 2014).

Gloria Arroyová byla u moci takřka celé toto období a její zahraniční politika byla velmi orientovaná na zlepšení vztahů s Čínou. Spojené státy se v tomto období zaměřovaly především na boj proti terorismu, a proto se otevřel prostor pro větší spolupráci s Čínou. Arroyová dokonce vyzývala další státy sdružení ASEAN, aby omezily ekonomické vazby se Spojenými státy

a více se soustředily na zlepšení ekonomických vztahů s Čínou, a dokonce upustila od řešení sporů v Jihočínském moři (Corr – Tacujan 2013).

Manila chápe rostoucí znepokojení Washingtonu ohledně posilujících vztahů s Čínou. Filipíny byly dlouho vojensky i ekonomicky závislé na USA. Filipíny teď stojí před zásadním rozhodnutím držet se svého tradičního bezpečnostního spojení nebo prohlubovat spolupráci s novým ekonomickým i politickým partnerem. USA chápou čínské snahy o navázání lepších vztahů s Manilou jako narušení amerického vlivu v regionu jihovýchodní Asie. Na počátku 90. let považovaly malé státy růst Číny jako bezpečnostní hrozbu, ale teď je Čína chápána jako dobrý soused a obchodní partner (de Castro 2007: 7).

3.2.2.3 Zasítování ostatních aktérů

Toto období se neslo v duchu boje proti mezinárodnímu terorismu, proto se i filipínská zahraniční politika soustředila na takové kroky, které pomohou zajistit jejich vnitřní, ale i mezinárodní bezpečnost. Filipíny posílily své bilaterální vztahy s mnoha státy. V roce 2003 podepsaly s Austrálií Memorandum o porozumění o spolupráci v boji proti mezinárodnímu terorismu, které vymezuje různé oblasti spolupráce, jako je praní špinavých peněz, financování teroristických organizací, nezákonné obchodování se zbraněmi, ale tato spolupráce zahrnovala i společnou obranu v případě teroristických útoků. Filipíny předložily návrh na spolupráci i Indonésii, která se zaměřovala především na potírání přeshraničních teroristických akcí (United Nation Security Council 2003: 4–5).

V roce 2002 podepsaly Filipíny trilaterální dohodu s Malajsií a Indonésií. Tato dohoda se primárně zaměřuje na výměnu informací a zlepšení komunikace mezi těmito třemi státy. Také se posílily jejich bezpečnostní vztahy a později v tomto roce ke smlouvě přistoupila Kambodža. V roce 2002 se konalo zasedání

zemí ASEAN v Kuala Lumpur, kde se země dohodly na Akčním plánu ASEAN v boji s nadnárodním zločinem (ASEAN Plan of Action to Combat Trans-National Crime). Díky tomuto plánu se země zavázaly k tomu, že si v případě potřeby poskytnou technickou pomoc a podporu členským státům ASEAN. V roce 2002 bylo také formulováno prohlášení o opatřeních proti financování terorismu, na jehož formulaci se podílely Filipíny, a také pomohly prosadit Společné prohlášení o spolupráci v boji proti mezinárodnímu terorismu mezi ASEAN a Spojenými státy (ASEAN-U.S. Joint Declaration on Cooperation to Combat International Terrorism) (United Nation Security Council 2003: 6).

V roce 2005 byla rozšířena spolupráce zemí ASEAN se třemi státy, konkrétně s Čínou, Japonskem a Jižní Koreou. Cílem této spolupráce bylo podpořit regionální spolupráci při řešení otázek v regionu, jako byla například asijská finanční krize v roce 1997 (Department of Trade and Industry nevedeno a).

V roce 2006 Filipíny začaly vyjednávat bilaterální dohodu o volném obchodu s Japonskem a snaží se tyto dohody vyjednat i se Spojenými státy, Čínou, Indií, Austrálií, ale i samotnou Evropskou unií (Bilaterals 2012a). V roce 2008 došlo k dalšímu utužení vztahů s Japonskem, když byla podepsána smlouva o ekonomickém partnerství (Philippine-Japan Economic Partnership Agreement, PJEPA), která se tak stala první a zároveň jedinou bilaterální smlouvou mezi těmito dvěma státy (Department of Trade and Industry nevedeno b).

Rostoucí napětí v Jihočínském moři vedlo k dalšímu podpisu Memoranda o společném porozumění a obraně (Memorandum of Understanding on defense cooperation) mezi Manilou a Hanojí v roce 2010, díky čemuž došlo ke sblížení strategických zájmů obou zemí (Thayer 2015).

3.2.3 Období od roku 2010 do současnosti

3.2.3.1 Politika angažování ve vztahu s Čínou

V roce 2010 byly vztahy s Čínou stále dobré. Nic na tom nezměnily ani filipínské volby na post prezidenta, kdy se prezidentem stal Noynoy Aquino. Po jeho inauguraci byla Čína dokonce první zemí, která ho pozvala na státní návštěvu. Během následujících čtyř let ale vztahy mezi těmito dvěma zeměmi výrazně ochladly (Grande 2014). Změna administrativy také odhalila korupci ze strany Číny a vysvětlila tak pro-čínskou politiku, která byla uplatňována v administrativě Arroyové.⁴ Filipínská vláda se následně odklonila od Číny a začala zase více spolupracovat se Spojenými státy (Corr – Tacujan 2013). Aquino se na rozdíl od své předchůdkyně začal více zabývat námořními spory s Čínou, které vygradovaly v roce 2012 (Baviera 2015). Rostoucí militarizace a spotřeba nerostných surovin v Číně vede k tomu, že je Čína ochotná riskovat vojenský konflikt nad spornými územími v Jihočínském moři a Filipíny jsou tak nuceny své zahraničně-politické aktivity utvářet ve spolupráci s dalšími mocnostmi, aby byly efektivní (Corr – Tacujan 2013).

Konflikt o sporná území vyústil 10. dubna 2012, kdy Filipíny obvinily Čínu z nezákonného rybolovu v oblasti mělčiny Scarborough (Scarborough Shoal), kde zadržely osm čínských rybářských lodí (ČT 24 2012). Napětí mezi Manilou a Pekingem se stupňovalo a Filipíny toto chování označily za nepřijatelné a znepokojující. Peking se snaží upevnit si své nároky na většinu ostrovů v Jihočínském moři, chce nad nimi mít vojenskou kontrolu a buduje na ostrovech své základny. Cílem je oslabit vliv Spojených států (France-Presse 2017b). V roce 2013 začala Čína budovat umělé ostrovy. To vyvolalo obavy, že by Čína mohla změnit tuto oblast ve vojenský prostor a v regionu opět vzrostlo napětí, protože

⁴ Bývalá prezidentka Gloria Arroyová byla v roce 2012 obviněna z volebních podvodů a korupce (Corr – Tacujan 2013).

ostrovy budují ve sporných územích. Filipíny se odvolávají na Úmluvu OSN o mořském právu (United Nations Convention on the Law of the Sea, UNCLOS), podle které má každý stát nárok na rybolov a těžbu nerostných surovin v exkluzivních ekonomických zónách, tedy v rozsahu 200 námořních mil od pobřežní linie a tento územní spor byl předán Mezinárodnímu soudnímu dvoru v Haagu. Soud nerozhodl jednoznačně, kterému státu území patří, ale uvedl, že sporné útesy ve Spratlyových ostrovech nejsou v exkluzivních ekonomických zónách Číny (BBC news 2016). Čína rozsudek neakceptuje, a dále trvá na urovnání sporů v Jihočínském moři s Filipínami prostřednictvím bilaterálního vyjednávání (USNI news 2016).

V roce 2016 byl do čela země zvolen Rodrigo Duterte a opět došlo ke změně zahraničně-politických cílů i vazeb k Čínské lidové republice. Čínský prezident Si Ťin-pching i Duterte se zavázali ke zlepšení bilaterálních vztahů těchto zemí a došlo k podpisu obchodních dohod. Také se dohodli na tom, že bude obnoveno jednání o sporných územích. Duterte při návštěvě v Pekingu oznámil odklon od vojenské a ekonomické spolupráce s USA, což vyvolalo pochybnosti o stabilitě americko-filipínských vztahů (Albert 2016). Čínský prezident nazval návštěvu mezníkem v jejich vzájemných vztazích a řekl: *„Doufám, že můžeme následovat přání lidí a využít tuto návštěvu jako příležitost pro posunutí čínsko-filipínských vztahů na přátelskou úroveň a dojde ke kompletnímu zlepšení vztahů“* (The Guardian 2016).

V listopadu roku 2017 navštívil Manilu čínský premiér Li Kche-čchiang, po téměř desetileté odmlce, a přirovnal zlepšující se vztahy mezi Manilou a Pekingem k počasí, když prohlásil: *„Zima sice dorazila na severní polokouli, ale teploty v Manile jsou stále vysoké. Myslím si, že teplota v Manile se do jisté míry odráží i do oteplování čínsko-filipínských vztahů (...). Doufám, že budeme i nadále spolupracovat na posílení tohoto pozitivního impulsu (...).“* (Gao 2017).

Další významné formální jednání mezi Manilou a Pekingem se má uskutečnit v roce 2018 a země spolu mají projednávat nevyřešené spory v Jihočínském moři (Kyodo news 2017). Oba státy signalizovaly svůj závazek sdílet sporné zdroje v nárokovaných územích a jsou odhodlány sdílet společné zájmy. Obě strany doufají, že spory o Jihočínské moře nebudou narušovat jejich vzájemné vztahy. Bývalá prezidentka Arroyová uvedla, že současná politika prezidenta Duterte je velmi podobná té její a argumentovala tím, že „*Čína není soupeř, ale trh, investor a dárce*“ (Heydarian 2018).

3.2.3.2 Nepřímé/měkké vyvažování s USA

V reakci na významný geopolitický posun Číny, který vyplývá z rychlého nárůstu vojenských schopností a zahraničně-politických aktivit ve východní Asii i v Tichomoří a nejistoty z toho plynoucí, byly státy nuceny k politice zajišťování, kdy se snažily pomocí Spojených států nepřímo vyvažovat její moc (Baviera 2015).

Po odchodu prezidenta Noynoye Aquina se Filipíny stále více zaměřují na své námořní bezpečnostní zájmy a zejména se vymezují proti čínským aktivitám v Jihočínském moři. Filipíny se narůstající bezpečnostní obavy snažily minimalizovat vnitřním vyvažováním, to znamená, že navyšovaly výdaje na obranu, modernizovaly armádu a přesunuly priority ozbrojených sil AFP na vnější, námořní bezpečnost (Greitens neuvedeno: 1).

Na události, které se odehrály v roce 2012 byly Filipíny nuceny reagovat a znovu hledaly posílení spolupráce se Spojenými státy. V roce 2014 navštívil Filipíny Barack Obama a Filipíny tak získaly příležitost posílit bilaterální vztahy s USA a opět prohloubit vojenskou spolupráci. Ještě v témže roce podepsaly nový pakt o rozšíření bezpečnosti a spolupráce (Enhanced Defense Cooperation Agreement, EDCA), který americkým vojákům poskytuje přístup k filipínským základnám (Heydarian 2014). Díky této dohodě budou USA schopni více pomáhat

budovat manilskou armádu a Filipíny se tak stanou asertivnějším hráčem v oblasti jihovýchodní Asie (Parameswaran 2016). Spojené státy zvyšovaly počet svých leteckých i námořních hlídek v oblasti Jihočínského moře, aby chránily svobodu plavby (Albert 2016).

V uplynulých letech byly Filipíny s diplomatickou a politickou podporou USA hlavním vyzyvatelem čínských historických a teritoriálních nároků v Jihočínském moři. Bezprecedentní obrat nastal s nástupem nového filipínského prezidenta Duterta, který narušil dlouhotrvající vztahy s USA a zároveň přijal Čínu jako svého nového partnera (Rabena 2016). Na základě toho Heydarian varoval, že: *„Prezident Duterte má pravdu, když říká, že bychom neměli být tak závislí na Spojených státech jako bývalí filipínští prezidenti. Je to chytré. Je to inteligentní. Ale je to jen polovina příběhu. Druhá polovina příběhu je taková, že ani Číňanům nemůžeme plně důvěřovat a musíme být velmi opatrní (...).“* (Gotinga 2016).

Konec Obamovy administrativy zaznamenala obrovský rozkol ve vztazích s Manilou. Duterte vidí spolupráci s Čínou jako alternativu ke Spojeným státům. V roce 2016 spolu obě země zahájily společné vojenské cvičení a Duterte prohlásil, že doufá, že toto vojenské cvičení bude poslední, a také doufá v ekonomické i vojenské odloučení. Velký antagonismus měl k bývalému prezidentovi Obamovi, s Trumpem ale udržuje lepší vztahy (Seftel 2017).

Spojené státy se stále snaží posílit svou vojenskou pomoc v rámci spolupráce proti terorismu a snaží se o trvalý vliv v regionu. Problém je ovšem v tom, že vojenská pomoc Filipínám bez ekonomické a diplomatické nebude dostačující ke zmírnění čínského vlivu (Lischin 2018).

3.2.3.3 Zasítování ostatních aktérů

V roce 2011 Manila posílila své bilaterální vztahy s Japonskem a v roce 2014 zahájily jednání o strategickém partnerství s Jižní Koreou. O rok později

projednávaly uzavření dalšího strategického partnerství s Vietnamem, kde mimo zvýšení intenzity bilaterálních vztahů, se zaměřovaly také na problematiku Jihočínského moře, jelikož tyto spory chápou jako narušování míru a stability v regionu (Thayer 2015).

V roce 2016 podepsaly Filipíny dohodu o volném obchodu s členskými státy Evropského sdružení volného obchodu. Tímto krokem si Filipíny snažily získat lepší přístup k evropskému regionu (Department of Trade and Industry neuváděno a).

Vztahy s Austrálií po zvolení nového filipínského prezidenta již nejsou tak intenzivní a Austrálie vnímá odklon od Spojených států a prohlubování partnerství s Čínou jako nejistotu v jejich budoucích vztazích, protože by to mohlo vyvolat jistá omezení v budování jejich užších vazeb. V roce 2012 byla ratifikována Dohoda o pobytu hostujících jednotek, ale momentálně je spolupráce v oblasti obrany značně omezená (Schreer 2017).

Japonsko a Filipíny projednávají prohloubení spolupráce a prohlásily, že během příštích pěti let prohloubí své bilaterální vztahy (Haneda 2017). Filipíny s Japonskem uzavřely dohodu o převozu vybavení a školení jednotek pro námořní průzkum, což naznačuje, že se Manila stále snaží vyvažovat čínskou moc a neustále posiluje své námořní schopnosti (Schreer 2017).

V roce 2017 se Duterte setkal s ruským premiérem Medveděvem a podepsali mezi sebou osm dohod (Panti 2018). Dokumenty se týkaly různých oblastí vojenské a technické spolupráce jako je výzkum, výměna odborníků a školení profesionálů pro společné programy (Romero – Laude 2017). Duterte na závěr tohoto setkání dodal: *„Zlepšili jsme naše přátelství a plánujeme rozšířit obchodní vazby s Vaší zemí. Jsme rádi, že v Eurasii nalezneme nový trh“* (Panti 2018).

3.3 PŘÍPADOVÁ STUDIE THAJSKA

Thajsko, známé též jako Siam, je jedinou zemí jihovýchodní Asie, která nebyla nikdy kolonizovaná. Země je považována za nestabilní, především kvůli vojenským pučům, které brání její demokratičnosti. Přesný počet převratů, ke kterým v zemi došlo není přesný a pohybuje se někde kolem sedmnácti (Freedom House 2002).

Thajsko je také tradičním spojencem Spojených států. V roce 1833 se Thajsko stalo první asijskou zemí, která s USA navázala diplomatické vztahy, když podepsaly Dohodu o přátelských vztazích a obchodu (Treaty of Amity and Commerce), která se především zaměřovala na ekonomické vztahy obou zemí (Prasirtsuk 2017: 116). Na počátku studené války začaly úzce spolupracovat a v 50. letech se Thajsko stalo klíčovou základnou pro americké anti-komunistické aktivity (Han 2018: 91). Thajsko má tendenci považovat své spojení se Spojenými státy poměrně široce, nezaměřují se pouze na bezpečnost, což je v kontrastu s americkým vnímáním spolupráce (Prasirtsuk 2017: 118).

Thajsko má navázané vztahy i s Čínou. Jelikož si thajská vláda nenárokuje území v Jihočínském moři, nevstupuje s Čínou do konfliktu a v tomto smyslu se necítí být zvyšujícím se čínským vlivem tolik ovlivněna. Země mezi sebou ani nesdílí společné hranice, a to je důvodem, proč pro Thajce Čína nepředstavuje bezpečnostní hrozbu, ale představuje pro ně především ekonomické zisky (Han 2018: 99). Thajsko se obává většího čínského vlivu v jejich sousedních zemích, což by mohlo narušit jejich stabilitu, a proto se snaží udržovat s Čínou dobré vztahy (Goh 2005a: 19).

Thajsko se aktivně přizpůsobuje mocenskému vzestupu Číny, ale zároveň udržuje blízké vztahy se Spojenými státy. S USA provádí společná vojenská cvičení pod označením *Cobra Gold* a s Čínou se účastní společných proti-teroristických výcviků v Guangzhou a Chiangmai (Chung 2009/2010: 665).

3.3.1 Období od konce studené války do roku 2000

3.3.1.1 Politika angažování ve vztahu s Čínou

Thajsko bylo první jihoasijskou zemí, která podepsala s Čínou společnou deklaraci (Joint Declaration). Vláda v Bangkoku si uvědomovala rychlý ekonomický růst Číny, proto se s ní snažila upevnit vztahy, a i nadále budovat přátelský a kooperující vztah (Chinwanno 2009: 100).

Vzhledem k tomu, že čínský politický a hospodářský vliv narůstá, její role v regionu je do značné míry považována za nejkompexnější, protože představuje jak výzvu, tak příležitost. V reakci na ekonomickou dominanci Číny v regionu se Thajsko musí stát atraktivnějším místem pro investice, přičemž bude také věnovat pozornost rozšiřování politického a bezpečnostního dosahu Číny. Thajská vláda také uvedla, že Čína není Thajskem vnímána jako expanzionistická moc, ale spíše jako jejich spojenec. Na rozdíl od USA, nabídla Čína Thajsku skutečnou a podstatnou pomoc během finanční krize v roce 1997, kdy jim slíbila 1 miliardu dolarů na pomoc při ekonomických potížích a nedevalvovala měnu, která by vyvíjela ještě větší tlak na thajský baht (Brandon – Chen 2002: 2–3).

Bilaterální obchod mezi Čínou a Thajskem rapidně vzrostl. Od roku 1997 do roku 2002 se thajský export do Číny zdvojnásobil a čínský import do země se zvýšil o 115 % (Goh 2005a: 18). Strategické partnerství se v tomto období začalo více soustředit na ekonomickou spolupráci (Chinwanno 2009: 98). Cílem bylo co nejvíce přiblížit Čínu k Thajsku a ke sdružení ASEAN a začlenit ji tak do regionu na politické, ekonomické i bezpečnostní úrovni. Politická angažovanost by zvýšila dialog mezi Čínou, Thajskem a ASEAN na bilaterální i multilaterální úrovni, což by umožnilo rozšířit spolupráci a diskutovat o vzájemných otázkách. Ekonomický závazek by spojil a začlenil Čínu do složitě sítě vzájemné závislosti i s ostatními zeměmi ASEAN. V rámci bezpečnostní angažovanosti chtěli spolupracovat s Čínou i v rámci Regionálního fóra ASEAN

(ASEAN Regional Forum, ARF), které slouží k diskuzi o společných bezpečnostních otázkách (Chinwanno 2009: 99–100)

Strategická spolupráce s Čínou poskytla Thajsku nejen vojenské vybavení, ale také upevnila vztahy s Čínou a Thajsko začalo hrát roli mediátora mezi Čínou a sdružením ASEAN (Chinwanno 2009: 95). Thajsko se mělo soustředit na vyvážení svých vztahů s Čínou, ale nemělo to být na úkor ohrožení dlouhodobých americko-thajských vztahů (Brandon – Chen 2002: 3). Thajská vláda nechápala Čínu jako někoho, kdo by mohl způsobit konflikt v rámci mezinárodního systému ani v regionu jihovýchodní Asie. Domnívali se, že Čína chtěla být jen chápána a respektována jako hlavní mocnost, ale věděli, že tento stav by v budoucnu mohl představovat potenciální hrozbu. Většina thajských představitelů v tomto období vnímala Čínu v pozitivním smyslu (Chinwanno 2009: 99).

3.3.1.2 Nepřímé/měkké vyvažování s USA

S koncem vietnamské války byl vztah s Thajskem podle místních zanedbáván a zahraniční pomoc do Thajska takřka vůbec neproudila. Od konce studené války Thajsko dokonce považovalo vztahy s USA za nedůležité a uvědomovalo si, že již nemají tak velkou podporu z americké strany (Brandon – Chen 2002: 1–2).

V 90. letech došlo k několika událostem mezi Thajskem a Spojenými státy. Tyto události se podepsaly na jejich vzájemných vztazích. Thajsko v roce 1994 odmítlo návrh na umístění vojenské techniky v jejich pobřežních vodách. Spojené státy tímto krokem chtěly posílit své postavení v regionu, a také chtěly posílit svou vojenskou připravenost. Thajsko nejprve naznačilo ochotu umožnit americkým lodím používat zařízení pro doplňování paliva a opravy a USA doufaly, že do konce roku budou moci vyslat první lodě. Tento plán byl nakonec zmařen, jelikož to bylo

chápano jako porušení thajské suverenity. Dalším důvodem, proč thajská vláda nakonec nepovolila americkým lodím operovat z jejich pobřežních vod bylo, že se obávaly, že by to mohlo narušit jejich vztahy s Čínou, ale i dalšími regionálními státy (Sciolino 1994).

Druhým determinantem jejich vztahů byl neúspěch v prodeji leteckých stíhačů, kdy se Bangkok rozhodl omezit jejich rozpočet kvůli finančním potížím způsobených finanční krizí v roce 1997. Thajský antagonismus ke Spojeným státům byl mimo jiné způsoben také tím, že během této krize jim USA poskytly velmi nízkou finanční podporu (Prasirtsuk 2017: 119–120). Thajsko obvinilo USA z tvrdých podmínek Mezinárodního měnového fondu, který poskytoval balíčky pomoci jednotlivým zemím. Politické a ekonomické vztahy začaly být na konci 90. let sporné. Spojené státy nebyly schopné poskytnout Thajsku finanční podporu a odmítly podpořit thajského místopředsedu vlády a ministra obchodu Supachaie Panitchpakdia v kandidatuře na místo generálního tajemníka Světové obchodní organizace v roce 1999 (Brandon – Chen 2002: 2).

Třetí událostí, která zhoršila vztahy mezi těmito dvěma státy byly chemické škody na letišti Hua Hin, ze kterých thajská vláda obviňovala USA (Prasirtsuk 2017: 119–120). Během 60. a 70. let Thajsko poskytlo Spojeným státům šest leteckých základen, ze kterých mohly operovat při válce ve Vietnamu. Na konci 90. let při výstavbě nové přistávací dráhy byla objevena chemická skládka. Ačkoliv americká vláda tvrdí, že se v půdě žádné chemikálie nevyskytují, Thajsko na to mělo jiný názor, a dokonce se domnívají, že v jejich zemi existují další chemické skládky, které škodí lidskému zdraví i životnímu prostředí (Dean 1999).

Spojené státy jsou i nadále největším garantem bezpečnosti v tomto regionu, ale Thajsko k nim stále chová poměrně hlubokou nedůvěru. Dvě obranné dohody zajišťují bezpečnost Thajsku. Oba státy jsou v případě potřeby připraveni společně čelit ohrožení (Brandon – Chen 2002:3).

3.3.1.3 Zasíťování ostatních aktérů

Vztahy mezi Thajskem a Indií se od konce studené války postupně rozvíjely (Chachavalpongpun 2017). Rok 1993 se stal zlomovým v thajsko-indických bilaterálních vztazích. Jejich vztahy formovalo několik okolností, především zánik Sovětského svazu, který měl vliv na Indii a Thajsko vidělo potenciál pro politické i ekonomické partnerství s Indií. Vojenská spolupráce mezi zeměmi se soustředí především na námořní bezpečnost, včetně námořních cvičení a společných námořních hlídek v Malacké úžině (Chinwanno 2018). Thajsko v roce 1996 zahájilo politiku „Look West“, která měla vést k posílení ekonomických a obchodních vazeb s Indií (Sajjanhar 2017).

Po konci studené války Thajsko i Japonsko upevnily své vztahy a rozšířily spolupráci s cílem posílit regionální bezpečnost. V roce 1990 obě vlády spolupracovaly na mírových rozhovorech v Kambodži, aby zajistily konečnou dohodu o urovnání mezi kambodžskými frakcemi (Komachi 2010). V reakci na finanční krizi Japonsko nabídlo Thajsku zvýhodněné půjčky (Prasirtsuk 2017: 120).

V lednu 1992 podepsalo Thajsko rámcovou dohodu o posílení hospodářské spolupráce v rámci ASEAN a cílem této dohody bylo vytvoření zóny volného obchodu mezi členskými zeměmi (Export 2017). V 90. letech Thajsko společně se Singapurem prosazovaly myšlenku, že je nutné, aby se ASEAN více angažoval v dialogu s Čínou a rozvíjel jejich partnerství (Goh 2005a: 17).

3.3.2 Období od roku 2000 do roku 2010

3.3.2.1 Politika angažování ve vztahu s Čínou

Thajsko má v porovnání s ostatními členskými zeměmi ASEAN s Čínou nejužší vazby. V roce 2005 obě země oslavily třicáté výročí jejich vzájemných vztahů. Thajsko velice pečlivě řídí svou zahraniční politiku tak, aby si udrželo

dobré vztahy jak s Čínskou lidovou republikou, tak i Spojenými státy americkými a současně se snaží uspokojovat požadavky thajské veřejnosti. Zatímco udržují strategické partnerství s Čínou, Thajsko nikdy nerozváže formální vztahy s USA (Smith 2005).

Vztahy mezi Thajskem a Čínou procházely v tomto období napětím. Bangkok obviňoval Čínu, že nedokázala zastavit tok drog a lidí z Barmy a také ji kritizoval za to, že nebyla schopna zastavit barmskou armádu, která je vojensky vybavená díky Číně. Narůstající obchod je silně nakloněn především k Číně a hrozí tak, že by mohly být vytlačeny některé thajské podniky (Smith 2005).

Do roku 2001 nebyly debaty o vojensko-bezpečnostních otázkách společným tématem, ale od roku 2001 se každoročně schází a zabývají se otázkami regionální a mezinárodní bezpečnosti, ale i o spolupráci obou zemí v otázce ozbrojených sil. Od roku 2001 dochází k posilování bilaterální vojenské spolupráce. Obě země pořádají společná vojenská cvičení, Čína má zájem obnovit prodej zbraní do Thajska, ale mají zájem i o vzdělávací výměny a školení odborníků. V roce 2005 zahájily thajské a čínské námořní hlídky své první společné cvičení, které se konalo v Thajském zálivu (Storey 2008).

Podle průzkumu z roku 2003 uvedlo 76 % Thajců, že Čína je nejbližším přítelem Thajska, zatímco pouze 9 % obyvatel se domnívá, že jejich nejbližším přítelem jsou Spojené státy. V Thajsku žije dobře integrovaná thajsko-čínská minorita a obě země posilují i kulturní vazby (Vaughn – Morrison 2006). Státy zvyšují obchodní výměnu mezi sebou a v roce 2003 podepsaly bilaterální dohodu o volném obchodu (Lohman 2011).

V roce 2005 se Čína a Thajsko snažily vybudovat most, který by spojil Andamanské moře s Thajským zálivem (Vaughn – Morrison 2006). Tato informace o projektu byla tajnou interní informací Číny, ale Spojené státy tuto informaci zachytily a podle ministra obrany Donalda Rumsfelda hledají financování

pro výstavbu kanálu Kra (Kra Canal⁵), který vyvolává obavy z čínského vlivu v regionu. Kanál měl být budovaný 10 let, rozpočet na projekt byl 25 miliard dolarů a mělo být zaměstnáno 30 000 dělníků. Thajská vláda v roce 2007 tento plán předběžně schválila, ale plán na výstavbu nepokračoval dle představ kvůli obavám ze znečištění životního prostředí, a také díky politickým nepokojům odehrávající se v Thajsku (Verley 2015).

V roce 2005 byl vyjednáán akční plán strategické spolupráce mezi Thajskem a Čínou, ale vyjednávání bylo dočasně zastaveno díky státnímu převratu, který nastal v roce 2006. Během politických problémů v zemi se Čína postavila na jejich stranu a naskytla se jí tak příležitost ukázat thajské elitě, že jsou jejich dlouhodobými přáteli i v krizových obdobích, oproti Spojeným státům, které thajské kroky veřejně kritizovaly. Jednání o akčním plánu nakonec pokračovala a plán byl podepsán v roce 2007. Akční plán se převážně týkal vojenské a bezpečnostní spolupráce (Storey 2008). Od převratu spolu Čína a Thajsko upevňují vztahy, včetně těch vojenských (Jory 2014). Čína prodává thajské armádě nekvalitní vojenské vybavení za „přátelské“ ceny a po převratu v roce 2006, kdy Spojené státy pozastavily financování vojenských aktivit, Čína zdvojnásobila svou vojenskou pomoc (Lohman 2011). Každoročně spolu pořádají vojenské cvičení *Strike* a od roku 2006 pořádají jednou za dva roky námořní vojenské cvičení *Blue Strike* (Chingchit 2016).

3.3.2.2 Nepřímé/měkké vyvažování s USA

Americký zájem o Thajsko v minulosti poměrně opadl a ke změně došlo až po událostech z 11. září. Obě strany si uvědomily, že by svou zahraniční politiku měly více zaměřovat na bezpečnostní hrozby spojené s terorismem a Thajsko

⁵ Projekt Kra canal, někdy také nazývaný thajský kanál, by měl spojit Jihočínské moře na východě Thajského zálivu s Andamanským mořem na západě, spojující jižní Thajsko (Verley 2015).

dokonce vyjádřilo ochotu účastnit se rekonstrukce Afghánistánu po boku Spojených států (Brandon – Chen 2002: 3). V tomto roce bylo také podepsáno Memorandum o porozumění a ekonomické spolupráci (Memorandum of Understanding on the Framework on Economic Cooperation), které utvrdilo jejich dlouhodobé bilaterální vztahy a posílilo ekonomické vazby (Brandon – Chen 2002: 3). V roce 2003 George W. Bush prohlásil: *„Thajsko je silným a váženým spojencem USA v hospodářských, vojenských, bezpečnostních a politických otázkách. Spojené státy a Thajsko mají v úmyslu zahájit jednání o dohodách o volném obchodu, což je pokrok, kterého obě země dosáhly při prohlubování obchodních vztahů v uplynulém roce. Thajsko je připraveno vyjednat dohodu, která obsahuje komplexní pokrytí a vysoké standardy, o které Spojené státy usilují“* (Bush 2003).

V roce 2003 se Thajsko stalo významným spojencem USA mimo členské země NATO, tím získalo větší přístup k zahraniční pomoci a vojenské pomoci Spojených států. Thajský premiér Tchaksin Šinavatra povolil opětovné otevření americké letecké základny v Utupau a námořní základny v Sattahipu, ze které americká armáda mohla logisticky podporovat své jednotky v Afghánistánu (Chanlett-Avery 2010: 11–12, Goh 2006: 15). Rozhodnutí thajské vlády nepodpořit americkou invazi do Iráku bylo zajišťujícím krokem, jelikož se thajská vláda nechtěla řídit rozhodnutím Spojených států a veřejnost nebyla nakloněna vyslat do Iráku své vojáky (Smith 2005). Během americké invaze zůstalo Thajsko neutrální, ale vyslalo do země přes 400 civilních pracovníků, kteří měli přispět k obnově Iráku. Po smrti dvou thajských vojáků v roce 2003 se thajská přítomnost v zemi stala v očích veřejnosti velmi nepopulární a v roce 2004 se uvažovalo o předčasném stažení. I přes americkou výzvu setrvat se stažením vojáků až do nových thajských voleb, které se měly konat v lednu roku 2005, byly thajské jednotky staženy v září roku 2004 (Chanlett-Avery 2010: 11–12, Goh 2006: 15).

Navzdory rostoucí mezinárodní spolupráci v boji proti terorismu se musí Thajsko soustředit i na své vnitřní problémy. Na jihu země se nachází významná malacko-muslimská menšina, která má separatistické tendence a mohla by narušit stabilitu země. V roce 2004 se situace vyostřila a stala se tak nejzávažnějším bezpečnostním problémem této vlády (Goh 2006: 17). V roce 2004 zahájil Washington a Bangkok jednání o dvoustranné dohodě o volném obchodu (Free Trade Agreement, FTA), od níž se očekávalo rozšíření obchodních a investičních příležitostí pro obě země. Tato dohoda byla silně kritizována ze strany Thajska a politická krize, která v Thajsku propukla v roce 2005 zastavila jednání. Spojené státy nebyly ochotné s thajskou vládou vyjednávat, dokud v zemi nebude obnovena demokracie (U.S. Chamber of Commerce neuvedeno).

Od roku 2001 byl u moci premiér Tchaksin Šinavatra, který byl nechvalně známý korupčními skandály a daňovými úniky. Jeho cílem bylo poskytnout hlas venkovským, chudým voličům a rychle tak dosáhl vysokého politického postavení. V roce 2005 byl znovu zvolen, ale čelil mnoha protestům, jelikož hlasování bylo bojkotováno opozičními stranami. Byl obviňován z korupce, pomalého ekonomického růstu země, potlačování tisku a z pokračujícího násilí na jihu země. Po protestech se uskutečnily nouzové volby, ve kterých opět zvítězila Tchaksinova strana, ale podle ústavního soudu byly tyto volby považovány za neplatné (Walker 2006, Lohman 2011). V září roku 2006 převzala vládu thajská armáda a vyhlásila stanné právo. Noví představitelé státu zrušili ústavu a většinu vládních orgánů. Spojené státy reagovaly velmi negativně a kritizovaly nově nastolenou vládu, což vedlo k ochlazení vztahů mezi Bangkokem a Washingtonem (Stern 2009: 3). Náměstek ministra zahraničí Tom Casey řekl: *„Neexistuje ospravedlnění pro vojenský převrat v Thajsku nebo kdekoliv jinde. Rozhodně jsme tímto krokem znepokojeni. Pro thajskou demokracii je to krok zpět. Myslím, že je důležité, aby tento krok byl rychle vyřešen v souladu se zásadami právního státu*

a demokracie. Velmi naléhavě žádáme, aby se volby uskutečnily co nejdříve, což je i závazek učiněný vojenskými představiteli. Tento závazek musí být splněn a musí být respektován (...). Důsledky tohoto převratu ovlivňují aspekty našeho vztahu“ (Casey 2006).

Americká vláda neposkytuje finanční prostředky vládám, které jsou u moci díky vojenským převratům (Rosen 2014). USA uvalily sankce na režim nastolený po vojenském převratu a pozastavily vojenskou pomoc ve výši 24 milionů dolarů a naléhaly na rychlý návrat k demokratickým principům a novým předčasným volbám (BBC news 2006a, McCormack 2006). Později byl do čela země zvolen Surayud Chulanont a všichni doufali, že se mu podaří uklidnit situaci v zemi i na mezinárodní scéně (BBC news 2006b). Vazby mezi Thajskem a Spojenými státy nakonec neutrpěly vážné zhoršení vztahů, pozastavené programy byly po zvolení nového předsedy vlády obnoveny a v roce 2007 již opět spolupracovaly na společných vojenských cvičeních *Cobra Gold* (McCormack 2006b, Rosen 2014).

Ekonomické a obchodní vazby mezi Bangkokem a Washingtonem zůstaly pozitivní a nebyly příliš ovlivněny státním převratem a obchodní výměna mezi těmito dvěma zeměmi stále narůstala. V roce 2007 se Thajsko stalo největším vývozním místem Spojených států (Mellarp 2016: 32).

3.3.2.3 Zasítování ostatních aktérů

Austrálie byla jednou z prvních zemí, se kterou Thajsko uzavřelo Memorandum o boji proti terorismu v roce 2002 a během následujících čtyř let obě země podepsaly další čtyři strategické dohody (Department of Foreign Affairs and Trade nevedeno). V roce 2005 podepsaly dohodu o volném obchodu a v témže roce Thajsko také podepsalo dohodu o volném obchodu s Novým Zélandem (Export 2017).

Thajsko, společně se Singapurem, se snaží zasíťovat Japonsko a Indii do regionálního řádu, aby diverzifikovaly své zdroje a napomohly ekonomické stabilitě (Goh 2005b: nestránkováno).

Na přelomu století vztahy mezi Thajskem a Indií posilovaly a docházelo k častějším oficiálním návštěvám na vysoké úrovni. Mezi lety 2001 a 2005 podepsaly Thajsko a Indie deset dohod o spolupráci (Chinwanno 2018). V roce 2003 se Thajsko stalo první zemí sdružení ASEAN, která vytvořila s Indií bilaterální zónu o volném obchodu (Sajjanhar 2017).

V roce 2005 se Japonsko stalo formálním členem společných vojenských cvičení *Cobra Gold*. Na začátku nového tisíciletí začala thajská a japonská vláda projednávat možnost dvoustranné dohody o volném obchodu, ale oficiální vyjednávání začalo až v roce 2004 (Bilaterals 2012b). Dohoda nakonec vstoupila v platnost v roce 2007 a jednalo se o dohodu o ekonomickém partnerství mezi Japonskem a Thajskem (Japan-Thailand Economic Partnership Agreement, JTEPA), která zrušila clo a posílila koordinaci v různých oblastech (Komachi 2010).

Thajsko klade velký důraz na posílení spolupráce v rámci sdružení ASEAN, budování důvěry mezi státy a podporu míru, stability a prosperity regionu. Thajsko je v rámci ASEAN velmi aktivním hráčem a mezi lety 2008 a 2009 bylo předsednickou zemí. V oblasti politiky a bezpečnosti se Thajsko zavázalo spolupracovat s členskými státy ASEAN na udržení mírového a stabilního regionálního prostředí, které je nezbytné pro pokračující hospodářský rozvoj regionu (Royal Thai Embassy nevedeno).

3.3.3 Období od roku 2010 do současnosti

3.3.3.1 Politika angažování ve vztahu s Čínou

Od roku 2011 je Čína pozorovatelem vojenských cvičení *Cobra Gold* a Thajsko s Čínou rozšířily své vojenské aktivity, jelikož se Čína jeví jako spolehlivá

alternativa americké vojenské pomoci. Čínská ekonomická pomoc, která proudí do Thajska, není na rozdíl od té americké podmíněná (Lohman 2011).

Thajsko má dlouhou tradici vyvažování jejich vztahů s Čínou a Spojenými státy, ale od převratu, který se v Thajsku odehrál v roce 2014 se Thajsko více naklonilo k Číně. Na rozdíl od USA a dalších států, které thajský převrat odsoudily, Čína uvedla, že by Thajsko mělo pokojně vyřešit své domácí konflikty a v obou zemích i nadále probíhaly časté návštěvy na vysoké úrovni, kde spolu projednávaly posílení spolupráce ve všech oblastech. Přestože je Čína nejdůležitějším, nejbližším a největším přispěvatelem Thajska ve věcech obrany, ekonomiky i rozvoje, tak jsou jejich vojenské vazby ve srovnání s ostatními zeměmi jihovýchodní Asie nevýznamné (Chingchit 2016).

Nedávný vojenský převrat přitáhl velkou pozornost části světa. Došlo k potlačení demokracie a lidských práv vojenskou juntou, a to má i dalekosáhlé geopolitické důsledky pro celou jihovýchodní Asii (Jory 2014). Thajsko-čínský vztah je přátelský bez výraznějších konfliktů a po roce 2014 dokonce došlo k prohloubení vztahů mezi oběma zeměmi. Jedna z nevyřešených otázek mezi Thajskem a Čínou byla stavba železnice, o které země začaly diskutovat již v roce 2010, avšak rozhovory se táhly několik let. První Memorandum o spolupráci v oblasti železnice (Memorandum of Understanding on Railway Co-operation) bylo podepsáno již v roce 2011, ale jednání byla přerušena s volbou nového parlamentu v Thajsku. Další projednávání o výstavbě železnice začalo v roce 2012, ale projekt vyvolal vlnu kritiky ze strany protivládních skupin, které se zabývaly náklady na projekt a možnou korupcí. Projekt byl nakonec v roce 2014 zrušen a znovu se začal projednávat až po vojenském převratu a svržení vlády Jinglak Šinavatrové (Busbarat 2017: 2–4). V roce 2014 bylo mezi zeměmi opět podepsáno Memorandum o spolupráci v oblasti železnice. Výstavba železničního projektu byla přerušena v prosinci roku 2015, ale na rok 2016 bylo plánováno pokračování tohoto projektu. Realizací této železniční trati by se usnadnil obchod mezi Čínou

a zeměmi ASEAN a spolupráce by se měla rozšířit i do dalších oblastí. Thajsko by se poté mělo stát dopravním uzlem zemí ASEAN ve spolupráci s Čínou (Railway Technology nevedeno). Výstavba dlouho očekávané thajsko-čínské železniční tratě, která spojuje Thajsko, Laos a Čínu začala v prosinci roku 2017. První úsek, který má být 250 km dlouhý by měl být dokončen v roce 2021 (Reuters 2017).

Ačkoliv vojenská spolupráce mezi zeměmi má poměrně dlouholetou tradici, od roku 2014 se výrazně prohlubuje (Parameswaran 2018). V únoru 2015 čínský ministr obrany Chang Wanquan navštívil Thajsko a byl chválen jeho thajským protějškem za to, že zastupuje zemi, která nebude zasahovat do thajské politiky, ale bude je politicky podporovat a bude udržovat vztahy na všech úrovních (Pongsudhirak nevedeno). Čína Thajsku dodává ponorky a v roce 2016 thajská vláda oznámila, že nakoupí od Číny nové tanky, a také spolu realizovaly první letecká cvičení. Obě strany projednávají směr jejich spolupráce v následujících letech a budou i nadále pokračovat ve společných vojenských cvičeních (Parameswaran 2018).

Po celá staletí Thajsko usilovalo o strategickou nezávislost a vyvažování vztahů s velkými mocnostmi tak, aby se vyhnulo zahraniční nadvládě. Tato tradice zůstává silným vlivem v thajské zahraničně-politické strategii a není překvapující, že thajští lídři usilovali o užší vojenské a strategické vazby s Čínou. Přesto však tato preference vyvážené a nezávislé zahraniční politiky neznámá, že se Thajsko bude více přiklánět k Číně, jako primárnímu bezpečnostnímu partnerovi, ale spíše budou thajské bezpečnostní elity usilovat o zachování výhod plynoucích z těsného bezpečnostního vztahu se Spojenými státy (Blaxland – Raymond 2017: 1).

3.3.3.2 Nepřímé/měkké vyvažování s USA

Obamova administrativa se snažila navázat hlubší spolupráci s Thajskem a snažila se rozšiřovat a posilovat jejich vztahy. William Burns, zástupce státního tajemníka pro politické záležitosti, na státní návštěvě v Thajsku v roce 2010 prohlásil: *„Naše spojenectví s Thajskem je příkladem dlouhotrvajícího závazku Spojených států vůči regionu a hraje nezbytnou roli jako platforma pro projektování společných zájmů a hodnot a zajištění regionálního míru a bezpečnosti. Národním zájmem Spojených států je vidět stabilní a prosperující Thajsko – Thajsko, které bude i nadále silným, strategickým partnerem a budeme společně čelit výzvám 21. století“* (Burns 2010).

Thajsko je důležitý obchodní partner Spojených států a jejich ekonomické vazby se neustále prohlubují (Lohman 2011). V roce 2012 navštívil Thajsko prezident Obama a prohlásil: *„Thajsko je nejstarším americkým přítelem v Asii. Naši muži i ženy v uniformách stáli při sobě a společně krváceli. Naši podnikatelé spolupracují na vytváření pracovních míst pro oba naše národy. Naši diplomaté, vývojoví odborníci, výzkumní pracovníci a studenti pracují společně, aby naši občané a lidé v tomto regionu mohli žít v míru, bezpečí a důstojnosti“* (The American Chamber of Commerce in Thailand neuvedeno). V témže roce bylo podepsáno prohlášení o společné vizi pro thajsko-americkou obrannou spolupráci (Joint Vision Statement for the Thai-U.S. Defense Alliance), která umožňuje oběma zemím efektivně spolupracovat nejen v regionu jihovýchodní Asie, ale i celosvětově (Manawapat 2015). V roce 2013 oslavily obě země 180. výročí svých diplomatických vztahů. Předsedkyně vlády Jinglak Šinavatrová prohlásila, že se Spojené státy staly třetím největším obchodním partnerem a investorem a zdůraznila svou snahu posílit thajsko-americké přátelství (ASEAN Community neuvedeno).

Události, které se odehrály v roce 2006 a politické problémy Thajska vedly k obtížnějšímu dialogu mezi zeměmi, ale převrat v roce 2014 poznamenal vztahy

mezi Bangkokem a Washingtonem mnohem více než ten předchozí a Washington byl tentokrát mnohem tvrdší v represivních opatření vůči Thajsku. Budoucnost thajsko-amerických vztahů je těmito událostmi poznamenána a Washington stále požaduje obnovení demokracie a dodržování demokratických principů v zemi, což prohloubilo odcizení mezi americkou vládou a vojenským režimem. Výsledkem bylo, že americko-thajská aliance nebyla tak výkonná a thajský vojenský režim našel podporu v Pekingu (Pongsudhirak nevedeno). Během vlády Jinglak Šinavatrové se vztahy se Spojenými státy zlepšily, ale po vojenském převratu v roce 2014 Thajci cítí, že je Spojené státy opouští (Jory 2014, Suorsa 2016). V reakci na události, které se odehrály v roce 2014 státní tajemník John Kerry prohlásil: *„Jsem zklamaný rozhodnutím thajské armády pozastavit ústavu a převzít kontrolu nad vládou po dlouhém období politických nepokojů a není žádného ospravedlnění pro vojenský převrat“* a dodal: *„Zatímco oceňujeme naše dlouholeté přátelství s thajským lidem, tento akt bude mít negativní důsledky pro vztahy mezi USA a Thajskem, zejména pro vztahy s thajskou armádou. Přezkoumáme naši vojenskou pomoc a další závazky, aby byly v souladu s americkými právními předpisy“* (Kerry 2014). Obamova vláda pozastavila finanční pomoc ve výši 4,7 milionů dolarů a zastavila společné vojenské výcviky. Thajsko bylo také vyloučeno z největšího vojenského námořního cvičení *Rim of the Pacific* (RIMPAC) a společná vojenská cvičení *Cobra Gold* byla omezena. Některá opatření Spojených států byla mírná a kritici požadovali úplné pozastavení činnosti *Cobra Gold*, dokud se do Thajska nevrátí demokratická vláda (Chachavalpongpun 2016: nestránkováno). Situace v Thajsku není dořešená dodnes. K moci se po vojenském převratu dostal Prayuth Chan-ocha, který na vypsání nových voleb nijak nespěchá a v tomto roce se nové volby nejspíš ani neuskuteční (Kurlantzick 2017).

Spojené státy a Thajsko zdůrazňují význam oboustranných vztahů v oblasti obrany na všech úrovních, od konzultací na úrovni ministrů až po vojenské

diskuze. Udržování těchto závazků je rozhodující pro budoucnost jejich aliance (U.S. Department of Defense 2012). Thajsko-americké vztahy nejsou tak úzké jako tomu bylo v době studené války, ale stále mezi zeměmi existuje pevný vztah, který je ku prospěchu Thajska, které tak může vyvažovat svou moc mezi Spojenými státy a Čínskou lidovou republikou. Čím více Čína posiluje svůj vliv v jihovýchodní Asii, tím více potřebuje Thajsko americkou alianci. Přílišná náklonnost k Číně není vhodná pro thajskou zahraniční a bezpečnostní politiku (Pongsudhirak neuvedeno).

3.3.3.3 Zasíťování ostatních aktérů

V roce 2017 oslavily Thajsko a Indie sedmdesáté výročí svých diplomatických vztahů. V uplynulých letech se politické kontakty zintenzivnily, což se projevilo v řadě návštěv představitelů obou zemí na vysoké úrovni. Obchodní, ekonomické vazby i cestovní ruch stále rostou (The Ministry of External Affairs 2012). V roce 2012 země podepsaly smlouvu o vydávání odsouzených osob (Extradiction Treaty) a thajská premiérka Šinavatrová pronesla: *„Naše rostoucí bezpečnostní spolupráce dnes dostala nový rozměr. Smlouva o vydávání, uzavřená po dvou desetiletích rozhovorů a Memorandum o spolupráci v boji proti praní špinavých peněz, jsou dalším důležitým signálem našeho společného boje proti terorismu, organizovanému zločinu, obchodu s drogami a paděláním“* (Reddy 2013). V roce 2014 obě země posílily strategickou spolupráci v regionu, včetně boje proti terorismu a obranné spolupráci (Sajjanhar 2017).

Vztahy mezi Thajskem a Japonskem jsou především ekonomické. Do roku 2012 bylo Japonsko největším obchodním partnerem Thajska, nyní je největším investorem v Thajsku a druhým největším obchodním partnerem, na první místo se dostala Čína. Ekonomické vztahy obou zemí se neustále prohlubují a země spolupracují v různých oblastech, jako je rozvoj průmyslu ve speciálních ekonomických zónách, rozvoj infrastruktury, věda, technologie a rozvoj lidských

zdrojů. V roce 2017 země oslavily 130. výročí svých bilaterálních vztahů (Ministry of Foreign Affairs 2017, Prasirtsuk 2017: 124).

Thajsko a Austrálie pokračují v pravidelných rozhovorech na vysoké úrovni o regionální bezpečnosti. V roce 2015 se Thajsko účastnilo summitu v Sydney, který se týkal regionálního financování boje proti terorismu. Thajsko a Austrálie usilují o posílení regionální spolupráce proti pašování a obchodování s lidmi (Department of Foreign Affairs and Trade neuvedeno).

V roce 2015 Thajsko podepsalo pět bilaterálních dohod s Ruskem. Dohody se týkaly několika oblastí od politiky, ekonomiky, bezpečnost, až po vzdělávání. Po pětadvacetileté odmlce státních návštěv ze strany Ruska, navštívil Thajsko Dmitrij Medveděv a záměrem jeho návštěvy bylo posílit diplomatické vztahy mezi oběma zeměmi a snížit tak Thajskou závislost na Spojených státech. Thajská vláda také zvažuje snížení daní na zboží dovážené z Ruska, s cílem zvýšit obchod mezi oběma zeměmi (Kowitwanij 2015).

V roce 2017 Thajsko podepsalo tři bilaterální dohody s Filipíny a jejich společné prohlášení znělo: *„Zachování míru, stability, bezpečnosti a respektování volné navigace v Jihočínském moři jsou v zájmu všech zemí v regionu i mimo něj a jsou základními podmínkami pro růst, rozvoj a prosperitu“* (Agencia EFE 2017).

V současné době Thajsko s dalšími členskými státy ASEAN jedná s Čínou, Jižní Koreou, Japonskem, Austrálií, Novým Zélandem a Indií, aby vytvořily dohodu o komplexním regionálním hospodářském partnerství (Regional Comprehensive Economic Partnership, RCEP) (Export 2017).

4 ZÁVĚR

V této diplomové práci jsem se zaměřovala na teorii zajišťování (hedging theory), kterou jsem následně aplikovala na dvě malé země jihovýchodní Asie. V teoretické části jsem vymezila koncept zajišťování dle tří různých autorů. Jelikož tento pojem pochází z ekonomických teorií a na pole mezinárodních vztahů byl přenesen až v 90. letech, neexistuje jednotné vymezení tohoto pojmu a jednotliví autoři se ve svých konceptech v několika ohledech liší.

Na základě poznatků od Evelyn Goh, Cheng-Chwee Kuika a dvojice autorů Brocka Tessmana a Wojtka Wolfeho jsem vytvořila vlastní definiční prvky teorie zajišťování, kde jsem čerpala především z autorky Evelyn Goh, která primárně aplikuje strategii zajišťování na malé státy jihovýchodní Asie. Strategii zajišťování jsem postavila na třech klíčových politikách – nepřímé/měkké vyvažování se Spojenými státy, angažování ve vztahu s Čínou a zasíťování dalších aktérů. Zajišťovací chování následně chápeme jako chování malých států jihovýchodní Asie, které jsou nuceny pohybovat se mezi dvěma velkými mocnostmi a reagovat na měnící se mezinárodní prostředí. Aktéři se snaží pojistit vůči budoucím negativním vlivům, které by je mohly ohrozit, ale zároveň se snaží ze vztahů mezi jednotlivými mocnostmi získat co největší výhody. Zajišťovací chování aktérů uplatňují v prostředí s velkou mírou nejistoty a státy musí volit takové zahraničně-politické kroky, které jsou pro ně nejméně riskantní. Na základě tohoto vymezení jsem zkoumala zahraničně-politické kroky Filipín a Thajska v měnícím se bezpečnostním prostředí od konce studené války až do současnosti a zaměřovala jsem se na vztahy těchto dvou malých asijských států se Spojenými státy a s Čínskou lidovou republikou. Cílem této práce bylo představit teoretický koncept zajišťování na příkladu zahraničně-politické strategie Filipín a Thajska.

Filipíny jsou tradičním spojencem USA, ale musí udržovat dobré vztahy i ostatními zeměmi. K tomu využívají strategii zajišťování, kdy se nechtějí přiklonit ani k jedné z mocností, snaží se diverzifikovat své vztahy a dosáhnout

co největšího užitku ze vzájemných vztahů. Vzrůstající moc Číny představuje i rostoucí ekonomiku a je proto logické, že země budou upevňovat s Čínou především ekonomické a obchodní vazby. Ačkoliv se vztahy mezi Filipínami a dvěma mocnostmi proměňovaly, tak se Filipíny vždy snažily uchovat si dobré vztahy jak se Spojenými státy, tak i s Čínskou lidovou republikou. Vztahy s Čínou jsou poznamenány územními spory v Jihočínském moři, proto je pro ně důležité udržovat dobré vztahy i se Spojenými státy, které jim zajišťují vojenskou podporu a vyvažují tak čínskou námořní moc. Ačkoliv územní spory narušují jejich vzájemné vztahy, jejich ekonomická spolupráce se i nadále rozvíjí. Filipíny se tak nechtějí stavět do pozice, kdy by si musely vybrat mezi ekonomickou spoluprací s Čínou nebo bezpečnostní spoluprací se Spojenými státy. Filipíny si uvědomují, že je důležité diverzifikovat své vztahy i s ostatními státy v regionu a posilují své partnerství i s ostatními aktéry.

V thajské zahraniční politice není americká aliance tak významná jako pro Filipíny. Vzhledem k měnícímu se bezpečnostnímu prostředí Thajska navazuje stále více ekonomických vztahů s Čínou. Existující thajsko-americká aliance má několik nevýhod a Thajsko stále sdílí více hospodářských i politických zájmů s Čínou. Obecným fenoménem je, že vztahy mezi Čínou a Thajskem posilují, zatímco se Spojenými státy spíše upadají. Přestože existují poněkud pevné vztahy mezi Thajskem a Čínou, nemohou na ni příliš spoléhat a musí se uchýlit ke strategii zajišťování a diverzifikovat své vztahy s dalšími velkými mocnostmi. Vojenská aliance se Spojenými státy je stále nedotčená a existuje mezi nimi interoperabilita. Se Spojenými státy sdílí společné zájmy o zajištění stability a bezpečnosti v regionu. Je nepravděpodobné, že by se Thajsko příliš upnulo na Spojené státy, spíše bude manévrovat mezi velkými mocnostmi. Jelikož se Thajsko rozhodlo pro strategii zajišťování, mělo by být i na snaze Spojených států nesoustředit se pouze na bezpečnostní sféru, ale i na ostatní oblasti spolupráce. Thajsko je jeden z hlavních amerických spojenců a snaží se udržovat

strategické vazby se Spojenými státy. Pravidelně se účastní největších vojenských cvičení v Asii *Cobra Gold*, což můžeme chápat jako zajištění Thajska vůči budoucí nejistotě, která by mohla nastat. Ačkoli nemá velký politický ani územní problém s Čínou a vnímaná hrozba zůstává nízká, Thajsko nechce opustit svého tradičního bezpečnostního partnera, který pro ně představuje bezpečnostní pojistku.

Thajsko i Filipíny potřebují vojenskou přítomnost Spojených států, aby vyvážily mocenské ambice Číny v regionu, ale obě země budou zároveň usilovat o udržení dobrých vztahů s Čínou a budou s ní navazovat především ekonomické vazby. Je tedy vidět, že se obě země snaží uplatňovat politiku zajišťování. Thajsko i Filipíny rozvíjí své vztahy s oběma mocnostmi velmi podobně, ale Filipíny jsou oproti Thajsku mnohem aktivnější a zajišťování využívají mnohem více než Thajsko. To je dáno především územními spory s Čínou a tím, že Filipíny nemají velkou námořní moc a potřebují americkou vojenskou přítomnost v regionu. Thajsko s Čínou územní spory nemá, proto se necítí být rostoucí čínskou námořní mocí tolik ovlivněno. Oba státy budou upevňovat vztahy i s dalšími aktéry a „vtahovat“ je do regionálního řádu.

Filipíny i Thajsko jsou tradičními spojenci Spojených států amerických. Vztahy mezi Filipínami a Spojenými státy po zvolení filipínského prezidenta Rodrigo Duterte v roce 2016 a amerického prezidenta Donalda Trumpa v roce následujícím poněkud ochladly. Filipínský prezident dokonce prohlásil, že se bude více distancovat od spojenecké smlouvy, kterou mají podepsanou s USA a chtěl, aby americké námořní hlídky opustily jih Filipín. Vztahy mezi USA a Filipínami upadají a Duterte se více přiklání k Číně, Rusku a dalším aktérům. V případě Thajska nastal podobný vývoj. V Thajsku se v květnu roku 2014 nenásilným převratem chopila moci vojenská junta, když svrhla premiérku Jinglak Šinavatrovou a tento akt měl negativní dopad na vztahy mezi USA a Thajskem. Pro USA je Thajsko klíčovým bezpečnostním spojencem a stabilita země

a mír v regionu jsou pro USA velmi důležité. Do roku 2014 země balancovala mezi Čínou a Spojenými státy, poté se začíná více přiklánět směrem k Číně.

V porovnání vztahů Thajska a Filipín se dvěma velkými mocnostmi můžeme v posledním období sledovat stejný fenomén, a to odklon od Spojených států amerických a navazování užší spolupráce s Čínskou lidovou republikou. Ačkoliv se obě země momentálně více přiklání k Číně, neznámá to, že by výrazněji rozvázaly spolupráci se Spojenými státy, jelikož zde hrají důležitou roli bezpečnostního garanta a pomáhají udržovat stabilitu v regionu. Lze tedy předpokládat, že země budou i nadále využívat strategii zajišťování a své zahraničně-politické kroky budou utvářet tak, aby to pro ně bylo co nejvíce výhodné.

5 SEZNAM ZDROJŮ

Agencia EFE (2017). *Thailand, Philippines sign 3 bilateral agreements* (<https://www.efe.com/efe/english/world/thailand-philippines-sign-3-bilateral-agreements/50000262-3214157>, 14. 4. 2018).

Albert, E. (2016). The U.S.-Philippines Defense Alliance. *Council on Foreign Relations* (<https://www.cfr.org/backgrounders/us-philippines-defense-alliance>, 26. 3. 2018).

Amadeo, K. (2017). What Is Hedging? How It Works With Examples. *The Balance* (<https://www.thebalance.com/hedge-what-it-is-how-it-works-with-examples-3305933>, 28. 1. 2018).

Amadeo, K. (2018). China's Economic Growth: Cause, Pros, Cons, Future. *The Balance* (<https://www.thebalance.com/china-s-economic-growth-cause-pros-cons-future-3305478>, 16. 3. 2018).

ASEAN Community (neuedeno). *180th Anniversary of Thai-US Relations Gala Hosted by the Thai Ministry of Foreign Affairs* (<http://www.mfa.go.th/asean/th/news/2352/36539-180th-Anniversary-of-Thai-US-Relations-Gala-Hosted.html>, 12. 4. 2018).

Association of the Southeast Asian Nations (neuedeno). *Treaty on the Southeast Asia Nuclear Weapon-Free Zone* (http://asean.org/?static_post=treaty-on-the-southeast-asia-nuclear-weapon-free-zone, 29. 3. 2018).

Baker, C. (2004). China-Philippines Relations: Cautious Cooperation. *Asia-Pacific Center for Security Studies October 2004*, s. 21–28.

Baviera, A. S. P. (2000). Philippines-China Relations in the 20th Century: History versus Strategy. *Asian Studies* 36 (2), s. 51–68.

Baviera, A. S. P. (2015). So Near and Yet So Far: 40 Years of Philippines-China Relations. *Asia Pacific Pathways to Progress Foundation, Inc.*

(<http://appfi.ph/publications/commentaries/79-so-near-and-yet-so-far-40-years-of-philippines-china-relations>, 2. 4. 2018).

BBC news (2006a). *US imposes sanctions on Thailand* (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/5390284.stm>, 9. 4. 2018).

BBC news (2006b). *Profile: Surayud Chulanont* (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/5392722.stm>, 9. 4. 2018).

BBC news (2012). *Guide to the Philippines conflict* (<http://www.bbc.com/news/world-asia-17038024>, 2. 4. 2018).

BBC news (2016). *South China Sea: Philippines and Beijing await court ruling* (<http://www.bbc.com/news/world-asia-36767252>, 2. 4. 2018).

BBC news (2018). *Philippines profile – Timeline* (<http://www.bbc.com/news/world-asia-15581450>, 2. 4. 2018).

Bilaterals (2012a). *Philippines* (<https://www.bilaterals.org/?-Philippines-&lang=en>, 3. 4. 2018).

Bilaterals (2012b). *Japan-Thailand* (<https://www.bilaterals.org/?-Japan-Thailand-&lang=en>, 13. 4. 2018).

Blaxland, J. – Raymond, G. (2017). Tipping the Balance in Southeast Asia? Thailand, the United States and China. *Centre of Gravity series 37*, s. 1–21.

Brandon, J. – Chen, N. (2002). Bilateral Conference on United States-Thailand Relations in the 21st Century. *The Asia Foundation March 11-13*, s. 1–15.

Bureau of East Asian and Pacific Affairs (2016). U.S. Relations With the Philippines. *U.S. Department of State* (<https://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/2794.htm>, 26. 3. 2018).

Burns, W. J. (2010). A Renewed U.S.-Thai Alliance for the 21st Century. *U.S. Department of State* (<https://2009-2017.state.gov/p/us/rm/2010/144774.htm>, 12. 4. 2018).

- Busbarat, P. (2017). China's "Shame Offensive": The Omission of Thailand's Prime Minister from the Belt and Road Initiative Summit 2017. *ISEAS-Yusof Ishak Institute* 54, s. 1–9.
- Bush, G. W. (2003). Fact Sheet on Free Trade and Thailand. *The White House* (<https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/10/20031020-27.html>, 8. 4. 2018).
- Bush, G. W. (2003). The President's News Conference With President Gloria Macapagal-Arroyo of the Philippines. *The American Presidency Project* (<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=64449>, 30. 3. 2018).
- Carpenter, W. M. – Wiencek, D. G. – Lilley, J. R. (2016). *Asian Security Handbook: Terrorism and the New Security Environment* (London: Routledge).
- Casey, T. (2006). Daily Press Briefing – Thailand. *U.S. Department of State* (<https://2001-2009.state.gov/r/pa/prs/dpb/2006/72883.htm>, 10. 4. 2018).
- Chachavalpongpun, P. (2016). The Dilemma Confronting the U.S.-Thailand Relationship. *NBR Analysis Brief*, nestránkováno.
- Chachavalpongpun, P. (2017). Looking East? Time to renew Thai-India relations. *Global Perspectives* (<http://www.sr-indonesia.com/in-the-journal/view/looking-east-time-to-renew-thai-india-relations>, 13. 4. 2018).
- Chang, C. (2015). Examining the Flaws of a South China Sea Code of Conduct. *The Diplomat* (<https://thediplomat.com/2015/10/examining-the-flaws-of-the-south-china-sea-code-of-conduct/>, 1. 4. 2018).
- Chanlett-Avery, E. (2010). Thailand: Background and U.S. Relations. *Congressional Research Service* 8 (98), s. 1–22.

- Chingchit, S. (2016). The Curious Case of Thai-Chinese Relations: Best Friends Forever? *The Asia Foundation* (<https://asiafoundation.org/2016/03/30/the-curious-case-of-thai-chinese-relations-best-friends-forever/>, 9. 4. 2018).
- Chinwanno, C. (2009). Rising China and Thailand's Policy of Strategic Engagement. In: Tsunekawa, J., Ed. (2009). *The Rise of China Responses from Southeast Asia and Japan. NIDS Joint Research Series 4*, s. 81–109).
- Chinwanno, C. (2018). Shifting Thai-Indian relations. *Center for Security Studies* (<http://www.css.ethz.ch/en/services/digital-library/articles/article.html/53787/pdf>, 13. 4. 2018).
- Cho, I. H. – Park, S. (2013). The Rise of China and Varying Sentiments in Southeast Asia toward Great Powers. *Strategic Studies Quarterly* 7 (2), s. 69–92.
- Chung, J. H. (2009/2010). East Asia Responds to the Rise of China: Patterns and Variations. *Pacific Affairs* 82 (4), s. 657–675.
- CNN news (1999). *Week of May 7, 1999* (<http://edition.cnn.com/ASIANOW/asiaweek/99/0806/newsmap/thailand.html>, 8. 4. 2018).
- Corr, A. S. – Tacujan, P. A. (2013). Implications for Alliances and the South China Sea Dispute. *Journal of Political Risk* 1 (3), nestránkováno.
- ČT 24 (2012). *Čínsko-filipínský spor o ostrovy v Jihočínském moři eskaluje, bude válka?* (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1173025-cinsko-filipinsky-spor-o-ostrovy-v-jihocinskem-mori-eskaluje-bude-valka>, 2. 4. 2018).
- De Castro, R. C. (2007). China, the Philippines, and U.S. Influence in Asia. *American Enterprise Institute for Public Policy Research* 2, s. 1–9.
- De Castro, R. C. (2009). The US-Philippine Alliance: An Evolving Hedge against an Emerging China Challenge. *Contemporary Southeast Asia* 31 (3), s. 399–423.

De Castro, R. C. (2010). Weakness and Gambits in Philippine Foreign Policy in the Twenty-first Century. *Pacific Affairs* 83 (4), s. 697–717.

Dean, S. (1999). US chemical weapons testing scandal in Thailand. *International Committee of the Fourth International* (<https://www.wsws.org/en/articles/1999/06/thai-j25.html>, 8. 4. 2018).

Department of Foreign Affairs and Trade (neuedeno). *Thailand country brief* (<http://dfat.gov.au/geo/thailand/Pages/thailand-country-brief.aspx>, 14. 4. 2018).

Department of Trade and Industry (neuedeno a). *FREE TRADE AGREEMENTS (FTAS)* (<https://www.dti.gov.ph/15-main-content/dummy-article/682-free-trade-agreements>, 3. 4. 2018).

Department of Trade and Industry (neuedeno b). *Philippines-Japan Economic Partnership Agreement (PJEPA)* (<https://www.dti.gov.ph/international-commitments/bilateral-engagements/pjepa>, 3. 4. 2018).

Downer, H. A. (1997). Australia and the Philippines – On the Threshold of a New Era. *Speech by the Hon Alexander Downer, MP, Minister for Foreign Affairs, to the inaugural Philippine-Australia Dialogue, Manila, 11 October 1997* (https://foreignminister.gov.au/speeches/1997/phil_au11october97.html, 3. 4. 2018).

Embassy of the Philippines (2014). *Overview of Philippines-China Relations* (<http://beijingpe.dfa.gov.ph/overview-of-philippines-china-relations>, 30. 3. 2018).

Export (2017). *Thailand – Trade Agreements* (<https://www.export.gov/article?id=Thailand-trade-agreements>, 14. 4. 2018).

Fiori, A. – Passeri, A. (2013). Hedging in search of a new age of non-alignment: Myanmar between China and the US. *SISP Conference, Firenze, 12–14 September 2013*, s. 1–27.

- France-Presse, A. (2017a). US-Philippine ties: A history of 'best friends' fighting. *ABS CBN news* (<http://news.abs-cbn.com/focus/11/13/17/us-philippine-ties-a-history-of-best-friends-fighting>, 26. 3. 2018).
- France-Presse, A. (2017b). 5 facts on Scarborough Shoal. *ABS CBN news* (<http://news.abs-cbn.com/news/02/07/17/5-facts-on-scarborough-shoal>, 2. 4. 2018).
- Freedom House (2002). *Thailand* (<https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2002/thailand>, 4. 4. 2018).
- Gao, C. (2017). Chinese Premier: China-Philippines Relations as Warm as Manila's Weather. *The Diplomat* (<https://thediplomat.com/2017/11/chinese-premier-china-philippines-relations-as-warm-as-manilas-weather/>, 2. 4. 2018).
- Glanz, J. (2004). Hostage Is Freed After Philippine Troops Are Withdrawn From Iraq. *The New York Times* (<https://www.nytimes.com/2004/07/21/world/hostage-is-freed-after-philippine-troops-are-withdrawn-from-iraq.html>, 1. 4. 2018).
- Goh, E. (2005a). Meeting the China Challenge: The U.S. in the Southeast Asian Regional Security Strategies. *Policy Studies* 16, s. 1–46.
- Goh, E. (2005b). Great Powers and Southeast Asian Regional Security Strategies: Omni-embedding, Balancing and Hierarchical Order. *Institute of defence and Strategic Studies* 84, nestránkováno.
- Goh, E. (2006). Understanding “hedging” in Asia-Pacific security. *Pacific Forum CSIS, PacNet* 43, August 31, nestránkováno.
- Goh, E. (2007/2008). Great Powers and Hierarchical Order in Southeast Asia: Analyzing Regional Security Strategies. *International Security* 32 (3), s. 113–157.

- Goh, E. (2014a). ASEAN-led Multilateralism and Regional Order: The Great Power Bargain Deficit. *The Asan Forum* (<http://www.theasanforum.org/asean-led-multilateralism-and-regional-order-the-great-power-bargain-deficit/>, 9. 2. 2018).
- Goh, E. (2014b). The Modes of China's Influence Cases from Southeast Asia. *Asian Survey* 54 (5), s. 825–848.
- Goh, E. (2016). Southeast Asian Strategies toward the Great Powers: Still Hedging after All These Years? *The Asan Forum* (<http://www.theasanforum.org/southeast-asian-strategies-toward-the-great-powers-still-hedging-after-all-these-years/>, 9. 2. 2018).
- Gotinga, J. C. (2016). Hedging: Duterte's diplomatic balancing act. *CNN news* (<http://cnnphilippines.com/news/2016/09/15/hedging-rodrido-dutertes-diplomatic-balancing-act.html>, 2. 4. 2018).
- Grande, G. (2014). Philippines-China ties: What went wrong? *ABS CBN news* (<http://news.abs-cbn.com/focus/04/28/14/philippines-china-ties-what-went-wrong>, 2. 4. 2018).
- Greitens, S. C. (2014). Obama's Visit to Asia and the U.S.-Philippine Alliance. *Brookings* (<https://www.brookings.edu/opinions/obamas-visit-to-asia-and-the-u-s-phillipine-alliance/>, 1. 4. 2018).
- Greitens, S. C. (neuedeno). The U.S.-Philippine Alliance in a Year of Transition: Challenges and Opportunities. *Asian Alliances Working Paper Series* 5, s. 1–9.
- Gupta, S. L. (2017). *Financial derivatives: Theory, concepts and problems* (New Delhi: PHI Learning Pvt. Ltd.), s. 1–862.
- Han, E. (2018). Under the Shadow of China-US Competition: Myanmar and Thailand's Alignment Choices. *The Chinese Journal of International Politics* 11 (1), s. 81–104.

Haneda, K. (2017). Japan–Philippines: A Golden Age of Strategic Partnership. *Embassy of Japan in the Philippines* (http://www.ph.emb-japan.go.jp/itpr_en/00_000397.html, 3. 4. 2018).

Heydarian, R. J. (2014). The Philippines-China-U.S. Triangle: A Precarious Relationship. *The National Interest* (<http://nationalinterest.org/feature/the-philippines-china-us-triangle-precarious-relationship-10342>, 2. 4. 2018).

Heydarian, R. J. (2018). Could a China-Philippine joint development deal be the way forward in the South China Sea? *South China Morning Post* (<http://www.scmp.com/news/china/diplomacy-defence/article/2139762/could-china-philippine-joint-development-deal-be-way>, 2. 4. 2018).

Investopedia (2017). *A Beginner's Guide to Hedging* (<https://www.investopedia.com/articles/basics/03/080103.asp>, 28. 1. 2018).

Jory, P. (2014). China is a big winner from Thailand's coup. *East Asia Forum* (<http://www.eastasiaforum.org/2014/06/18/china-is-a-big-winner-from-thailands-coup/>, 10. 4. 2018).

Karaca, K. R. (neuedeno). Powers in the Changing System After the Cold War (USA, EU, China and Russia). *Strategic Research Institute*, s. 1–19.

Kerry, J. (2014). Coup in Thailand. *U.S. Embassy & Consulate in Thailand* (<https://th.usembassy.gov/coup-in-thailand/>, 12. 4. 2018).

Komachi, K. (2017). "Thai-Japanese Relations: its future beyond six hundred years". *Embassy of Japan in Thailand* (http://www.th.emb-japan.go.jp/en/policy/speech_komachi_tu.htm, 13. 4. 2018).

Kowitzwanij, V. (2015). Bangkok: five trade agreements signed with Russia. *Asia news* (<http://www.asianews.it/news-en/Bangkok:-five-trade-agreements-signed-with-Russia-33934.html>, 14. 4. 2018).

- Kreuzer, P. (2016). A Comparison of Malaysian and Philippine Responses to China in the South China Sea. *The Chinese Journal of International Politics*, s. 239–276.
- Kuik, C. C. – Rozman, G. (2015). Light or Heavy Hedging: Positioning Between China and the United States. *Joint U.S.-Korea Academic Studies 26*, s. 1–9.
- Kuik, C. C. (2008). The Essence of Hedging: Malaysia and Singapore's Response to a Rising China. *Contemporary Southeast Asia 30* (2), s. 159–185.
- Kuik, C. C. (2015). Variations on a (Hedging) Theme: Comparing ASEAN Core States' Alignment Behavior. In: Kuik, C. C. – Rozman, G. (2015). Light or Heavy Hedging: Positioning Between China and the United States. *Joint U.S.-Korea Academic Studies 26*, s. 11–26.
- Kuik, C. C. (2016a). What Do Weaker States Hedge Against. *Asian Politics & Policy 8* (1), s. 155–177.
- Kuik, C. C. (2016b). How Do Weaker States Hedge? Unpacking ASEAN states alignment behavior towards China. *Journal of Contemporary China 25* (100), s. 1–6.
- Kurlantzick, J. (2017). Thailand's Coup, Three Years On. *Council on Foreign Relations* (<https://www.cfr.org/blog/thailands-coup-three-years>, 12. 4. 2018).
- Kyodo news (2017). Philippines, China to hold next South China Sea talks in early 2018. *ABS CBN news* (<http://news.abs-cbn.com/news/12/02/17/philippines-china-to-hold-next-south-china-sea-talks-in-early-2018>, 2. 4. 2018).
- Lischin, L. (2018). US foreign policy is failing in the Philippines. *East Asia Forum* (<http://www.eastasiaforum.org/2018/03/23/us-foreign-policy-is-failing-in-the-philippines/>, 2. 4. 2018).
- Lohman, W. (2011). Reinvigorating the U.S.–Thailand Alliance. *The Heritage Foundation* (<https://www.heritage.org/asia/report/reinvigorating-the-us-thailand-alliance>, 12. 4. 2018).

Macros, F. E. (1969). New Filippinism: The Turning Point. *Official Gazette* (<http://www.officialgazette.gov.ph/1969/01/27/ferdinand-e-marcos-fourth-state-of-the-nation-address-january-27-1969/>, 29. 3. 2018).

Manawapat, P. (2015). Washington Times: Building a U.S.-Thai partnership for the 21st century. *Royal Thai Embassy* (<http://thaiembdc.org/2015/09/24/washington-times-building-a-u-s-thai-partnership-for-the-21st-century/>, 12. 4. 2018).

McCormack, S. (2006). Daily Press Briefing. *U.S. Department of State* (<https://2001-2009.state.gov/r/pa/prs/dpb/2006/73326.htm>, 9. 4. 2018).

Mellarp, R. D. (2016). Sideline democracy?: explaining the United States' response to Thailand's 2006 and 2014 coups d'état. Calhoun: *The NPS Institutional Archive*, s. 1–142.

Ministry of Foreign Affairs (2017). Tracing 130 Years of Thailand and Japan Diplomatic Relations. *PR Newswire* (<http://www.prnewswire.co.uk/news-releases/tracing-130-years-of-thailand-and-japan-diplomatic-relations-643883923.html>, 13. 4. 2018).

National Public Radio (2018). *China Reports Its Fastest Economic Growth In 7 Years* (<https://www.npr.org/sections/thetwo-way/2018/01/18/578814234/china-reports-its-fastest-economic-growth-in-7-years>, 16. 3. 2018).

Paddock, R. C. (2004). Philippines Completes Iraq Pullout. *Los Angeles Times* (<http://articles.latimes.com/2004/jul/20/world/fg-pullout20>, 1. 4. 2018).

Panti, L. T. (2017). PH, Russia ink 8 agreements as bilateral ties reach 'new heights'. *The Manila Times* (<http://www.manilatimes.net/ph-russia-ink-8-agreements-bilateral-ties-reach-new-heights/362696/>, 3. 4. 2018).

Parameswaran, P. (2016). A Big Deal? US, Philippines Agree First 'Bases' Under New Defense Pact. *The Diplomat* (<https://thediplomat.com/2016/03/a-big-deal-us-philippines-agree-first-bases-under-new-defense-pact/>, 2. 4. 2018).

Parameswaran, P. (2018). What's Next for China-Thailand Military Ties in 2018? *The Diplomat* (<https://thediplomat.com/2018/02/whats-next-for-china-thailand-military-ties-in-2018/>, 1é. 4. 2018).

Pattugalan, G. R. (1999). A Review of Philippine Foreign Policy Under the Ramos Administration. *Philippine Journal of Third World Studies*, s. 131–146.

Philippine Consulate General (neuvedeno). *Philippine-China Relations* (<http://www.macaupcg.dfa.gov.ph/site-map/philippines-china-relations>, 1. 4: 2018).

Pongsudhirak, T. (neuvedeno). Thailand-United States relations: An unaligned alliance. *Thai World Affair Center* (http://www.thaiworld.org/enn/thailand_monitor/answer.php?question_id=1500, 12. 4. 2018).

Prasirtsuk, K. (2017). An Ally at the Crossroads: Thailand in the US Alliance System. In: Wesley, M. Eds. (2017). *Global Allies: Comparing US Alliances in the 21st Century* (Acton: ANU Press), s. 115–132.

Rabena, A. J. (2016). Rebalancing Philippine foreign policy. *East Asia Forum* (<http://www.eastasiaforum.org/2016/11/24/rebalancing-philippine-foreign-policy/>, 30. 3. 2018).

Railway Technology (neuvedeno). *China-Thailand Railway Project* (<https://www.railway-technology.com/projects/china-thailand-railway-project/>, 10. 4. 2018).

Rapp-Hooper, M. Before and After: The South China Sea Transformed. *Asia Maritime Transparency Initiative* (<https://amti.csis.org/before-and-after-the-south-china-sea-transformed/>, 2. 4. 2018).

Reddy, M. (2013). Finally, New Delhi, Bangkok sign extradition treaty. *The Hindu* (<http://www.thehindu.com/news/national/finally-new-delhi-bangkok-sign-extradition-treaty/article4766414.ece>, 13. 4. 2018).

Reuters (2017). *After delays, ground broken for Thailand-China railway project* (<https://www.reuters.com/article/us-thailand-china-railway/after-delays-ground-broken-for-thailand-china-railway-project-idUSKBN1EF1E6>, 10. 4. 2018).

Robinson, L. – Johnston, P. B. – Oak, G. S. (2016). U.S.-Philippine Relations in Historical Perspective. In: Robinson, L. – Johnston, P. B. – Oak, G. S. (2016). *U.S. Special Operations Forces in the Philippines, 2001–2014* (California: Rand Corporation), s. 9–16.

Romero, A. – Laude, J. (2017). Philippines, Russia ink pact on military, technical cooperation. *The Philippine Star* (<https://www.philstar.com/headlines/2017/10/25/1752600/philippines-russia-ink-pact-military-technical-cooperation#8puhQq61tJWlAsFq.99>, 3. 4. 2018).

Romulo, R. R. (2014). Phl-China relations: Doing business as usual in unusual times. *The Philippine Star* (<https://www.philstar.com/business/2014/11/03/1387308/phl-china-relations-doing-business-usual-unusual-times>, 2. 4. 2018)

Rosen, A. (2014). US Cuts Military Aid To Thailand Following Coup. *Business Insider* (<http://www.businessinsider.com/cutting-military-aid-after-thailands-coup-2014-5>, 9. 4. 2018).

Royal Thai Embassy (neuvedeno). *Thailand and ASEAN* (<http://thaiembdc.org/thailand-and-asean/>, 14. 4. 2018).

Sajjanhar, A. (2017). India-Thailand relations: A 70-year partnership. *Observer Research Foundation* (<https://www.orfonline.org/expert-speaks/india-thailand-relations-a-70-year-partnership/>, 13. 4. 2018).

- Salman, M. – Geeraets, G. (2014). Measuring Strategic Hedging. *The American Political Science Association Annual Meeting 2014*. August 28–31, Washington, DC, s. 1–20.
- Sciolino, E. (1994). With Thai Rebuff, U.S. Defers Plan for Navy Depot in Asia. *The New York Times* (<https://www.nytimes.com/1994/11/12/world/with-thai-rebuff-us-defers-plan-for-navy-depot-in-asia.html>, 5. 4. 2018).
- Seftel, B. (2017). U.S.-Philippine Relations Rebound Under Trump. *The Cipher Brief* (<https://www.thecipherbrief.com/u-s-philippine-relations-rebounded-trump>, 2. 4. 2018).
- Segal, G. (1996). East Asia and the "Constrainment" of China. *International Security* 20 (4), s. 107–135.
- Shambaugh, D. (2004/2005). China Engages Asia: Reshaping the Regional Order. *International Security* 29 (3), s. 64–99.
- Shan, H. (2012). Timeline of major events of China-Philippines diplomacy (1975-Present). *The China and Philippines Portal* (http://cn-ph.china.org.cn/2012-02/28/content_4841408.htm, 29. 3. 2018).
- Shenon, P. (1995). Manila Sees China Threat On Coral Reef. *The New York Times* (<https://www.nytimes.com/1995/02/19/world/manila-sees-china-threat-on-coral-reef.html>, 30. 3. 2018).
- Shreer, B. (2017). Australia–Philippines strategic relations: taking the long view. *The Strategist* (<https://www.aspistrategist.org.au/australia-philippines-strategic-relations-taking-long-view/>, 3. 4. 2018).
- Smith, A. (2005). Thailand's Security and the Sino-Thai Relationship. *China Brief* 5 (3), nestránkováno.
- Sokolsky, R. – Rabasa, A. – Neu, R. C. (2001). *The Role of Southeast Asia in U.S. Strategy Toward China* (California: Rand Corporation).

- Stern, M. L. (2009). Diverging Roads: 21st-century U.S.-Thai Defense Relations. *Strategic Forum* 241, s. 1–8.
- Storey, I. (2008). China and Thailand: Enhancing Military-Security Ties in the 21st Century. *China Brief Volume 8* (14), nestránkováno.
- Suorsa, O. (2016). Hedging against Over-dependence on US Security: Thailand and Philippines. *RSIS Commentary* 317, nestránkováno.
- Sutter, R. (2014). The United States in Asia: Durable Leadership. In: Shambaugh, D. – Yahuda, M., Ed. (2014). *International Relations of Asia* (USA: Rowman & Littlefield), s. 93–114.
- Taylor, M. (2004). Philippines starts Iraq pullout. *The Guardian* (<https://www.theguardian.com/world/2004/jul/16/iraq.usa>, 1. 4. 2018).
- Tessman, B. – Wolfe, W. (2011). Great Powers and Strategic Hedging: The Case of Chinese Energy Security Strategy. *International Studies Review* 32 (2), s. 214–240.
- Tessman, B. (2012). System Structure and State Strategy: Adding Hedging to the Menu. *Security Studies* 21 (2), s. 192–231.
- Thayer, C. (2015). The Philippines and Vietnam Forge a Strategic Partnership. *The Diplomat* (<https://thediplomat.com/2015/03/the-philippines-and-vietnam-forge-a-strategic-partnership/>, 3. 4. 2018).
- The American Chamber of Commerce in Thailand (neuedeno). A Histori of Thai-U.S. Commerce. *AMCHAM Thailand* (<https://www.amchamthailand.com/acct/asp/general.asp?MenuCatID=9&MenuItemID=184&SponsorID=0>, 12. 4. 2018).
- The Guardian (2016). *Duterte: Philippines is separating from US and realigning with China* (<https://www.theguardian.com/world/2016/oct/20/china-philippines-resume-dialogue-south-china-sea-dispute>, 2. 4. 2018).

The Ministry of External Affairs (2012). *India-Thailand Relations* (<http://www.mea.gov.in/Portal/ForeignRelation/Thailand-February-2012.pdf>, 13. 4. 2018).

The White House (2003). Joint Statement Between the United States of America and the Republic of the Philippines. *U.S. Department of State* (<https://2001-2009.state.gov/p/eap/rls/ot/25447.htm>, 30. 3. 2018).

The World Bank (2017). *Overview* (<http://www.worldbank.org/en/country/china/overview>, 16. 3. 2018).

Traywick, C. A. (2014). Old Frenemies: A Timeline of US-Philippine Relations. *Foreign Policy* (<http://foreignpolicy.com/2014/04/29/old-frenemies-a-timeline-of-us-philippine-relations/>, 31. 3. 2018).

U.S. Department of Defense (2012). *2012 Joint Vision Statement for the Thai-U.S. Defense Alliance* (<http://archive.defense.gov/releases/release.aspx?releaseid=15685>, 12. 4. 2018).

U.S. Department of State (1998). *Agreement Between the Government of the United States of America and the Government of the Republic of the Philippines Regarding the Treatment of United States Armed Forces Visiting the Philippines* (<https://www.state.gov/documents/organization/107852.pdf>, 30. 3. 2018), s. 1–12.

U.S. Chamber of Commerce (neuedeno). *U.S.-Thailand Free Trade Agreement* (<https://www.uschamber.com/us-thailand-free-trade-agreement>, 8. 4. 2018).

United Nation Security Council (2003). *Letter dated 2 October 2003 from the Chairman of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1373 (2001) concerning counter-terrorism addressed to the President of the Security Council*, s. 1–16.

United States (2006). *The National Security Strategy of the United States of America* (Washington: President of the U.S.).

UPI (1993). *Philippine president arrives in China for state visit* (<https://www.upi.com/Archives/1993/04/25/Philippine-president-arrives-in-China-for-state-visit/4753735710400/>, 29. 3. 2018).

USNI news (2016). *Beijing's Response to South China Sea Ruling* (https://news.usni.org/2016/07/13/beijing_south_china_response, 2. 4. 2018).

Vaughn, B. – Morrison, W. M. (2006). *China-Southeast Asia Relations: Trends, Issues, and Implications for the United States*. *Congressional Research Service*, nestránkováno.

Verley, L. (2014). *The Kra-Canal Project*. *International Institute of Maritime Surveying* (<https://www.iims.org.uk/kra-canal-project/>, 10. 4. 2018).

Walker, P. (2006). *Thai military claims control after coup*. *The Guardian* (<https://www.theguardian.com/world/2006/sep/19/thailand>, 9. 4. 2018).

Wallace, C. P. (1991). *Manila Senate Rejects U.S. Pact: Philippines: The 12-11 vote would bar American use of Subic Bay Naval Base. Washington supports Aquino's call for a popular referendum to overturn the action*. *Los Angeles Times* (http://articles.latimes.com/1991-09-16/news/mn-1690_1_subic-bay-naval-base, 21. 3. 2018).

Woolf, C. (2013). *Here's the backstory on why the US has such close ties to the Philippines*. *Public Radio International* (<https://www.pri.org/stories/2013-11-12/heres-backstory-why-us-has-such-close-ties-philippines>, 30. 3. 2018).

6 RESUMÉ

This diploma thesis is focused on hedging theory of small states of Southeast Asia region. Hedging is originally an economic concept that has been transferred to the international relations theories in the 1990s. Hedging theory is a series of strategies with aim to avoid a situation where states have to choose between such alternatives as balancing, bandwagoning and neutrality. States try to hold the middle position and do not want to choose one way or another. In the theoretical part, I will focus on the definition of hedging theory, and I will describe the strategy by three different authors – Evelyn Goh, Cheng-Chwee Kuik, and Brock Tessman and Wojtek Wolfe.

For this diploma thesis I chose one island country and one inland country – the Philippines and Thailand. Both countries are traditional allies of the United States and cooperate on military exercises. Both countries are trying to choose such strategies to maximize their profits and minimize losses. I will focus on foreign policy of Thailand and the Philippines and how their relations with the United States of America and People's Democratic Republic of China were transformed since the end of the Cold war to the present. After the end of the Cold war, the Chinese power began to rise, and Southeast Asia states had to react to increasing Chinese influence. Small states use the United States to balance the Chinese power and also economically engage China. The aim of this thesis is to introduce the theoretical concept of hedging theory on foreign policy of the Philippines and Thailand.